45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 156 Կ. ՊՈԼԻՍ 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ/2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 21 ՐԷՃԷՊ 1319 — 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1317 ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ Ի ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՕՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի ճասսէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50
Գաւառներու համար	108 ղ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوهانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائره خصوصه

ԱՅԺՄԷՈՒԹԵԱՆՑ ՇՈՒՐՋԸ

Նշան-նիւթ Նորոնիէններ.- Պէրպէրեան յոբիլէան.- Ազգ. Հիւանդանոցի օրացոյցը.

Եթէ նախորդ եօթնեակը, մեծանուն հայ պաշտօնէին, Արթին փաշայի մահուան գոյժովը բացինք, այս եօթնեակին ալ ո՛չ նուազ մեծահամբաւ, ազնուական գերդաստանի մը արժանաւոր գաւկի մը ամուսնութեամբը սկսանք։

Արդարեւ, մահ և ամուսնութիւն, կեանքի կռուանին վրայ երկու նշանակելի իրողութիւններ են, միոյն առթած տխրութիւնը, միւսին բերած հրճուանքը՝ թէեւ բնականօրէն իրարու ներհակ, հակազդող, բայց այս օրինակ ոչ-հասարակ հանգամանքներու մէջ տեղի ունենալով անոնք, հասարակային շրջանակի մը մէջ ազդեցութեան, յիշատակութեան համաչափ կշիռն ունենալ կը թուին։

Ու առաջին պարագային մէջ, նորութիւն մը, նոր բան մը չենք տեսներ մենք։ Հանճար մը, խոշոր կարողութիւն մը, ամենաբարձր աստիճանի մը վրայ գնահատուած, վարձատրուած և արդիւնաւորուած նահե, իսկոյն կը կապի, կը մարի։ իր յիշատակն ալ կ'երթայ պատմութեան կարեւոր էջերուն մէջ քանդակուիլ։ Եւ մեզի ալ, իր «Մեծ-Խարդու» կեանքին, գործունէութեան, յարատեւութեան և յաջողութեան ուղին միայն իրը օրինակ կը մնայ։

Սակայն, սա երկրորդ պարագային մէջ Նորոնիէն մը կ'ուզենք տեսնալ։ Կիլպէնկեան բարեսոնմ գերդաստանին Ազգ. Հիւանդանոցի պատսպարեալներուն տուած հացկերոյթներն և կամ հարիւր ոսկիի կարի առատաձեռն նուիրատուութիւնն են արդեօք. ո՛չ. Հիւանդանոցը՝ այս ազնուազարմ ընտանիքին լիւլի շնորհները վայելած է և կը վայելէ արդէն մինչ։

Այս Նորոնիէնը, որ ըստ երեւոյթին ուշադրաւ հանգամանք մը ունենալ կը թուէր թէեւ իմ լուրջ նկատողութեանս կ'արժանանայ։ Տեսէ՛ք, ընկերական այնչափ բարձր դիրքի մէջ գտնուող, այս մեծափարթամ, բազմաճիւղ գերդաստանին «Հարանիք»ը՝ ընտանեկան բաւական պարզ շրջանակի մը մէջ կը տօնուի։ Մի՞թէ փայլուն հանգէմներ, շռայլ շքեղութիւններ, չէ՞ն պատշաճեր, կեանքի մէջ եզական եղող այնքան բերկրառիթ դիպուածի մը, այս մեծահարուստ տան համար։

Անաւասիկ, սքանչելի, գեղեցիկ Նորոնիէն մը օրինակը որ բարձրագոյն շրջանակներէ կուգայ մեզի։ Ու ինչ անսովոր տպաւորութիւններու, խորհրդածութիւններու կը մղուիմ, երբ մտքիս առջեւ բերեմ աւելի նուազ ունեւոր մը, որ իր ամուսնութեան առթիւ, իր կարողութեան իսպառ չի համապատասխանող ծախքերով, սպառումներով կ'ելլայ բռնի ճիգեր կ'ընէ, միայն ասոր անոր աչքին բան մը երեւցած ըլլալու սին գոհունակութեամբ։

Մեզի տրուած այս օրինակը կաղդուրիչ է. և գեղեցիկ դաս մը կ'ուտայ համեստութեան, լրջութեան և խնայողութեան. Հայ երիտասարդները պէտք է օգտուին այս գերազանցօրէն գեղեցիկ Նորոնիէն իրողութենէն։

Վաղանցիկ, ապարդիւն երեւոյթներ՝ կեղծ պատրանք մըն են միայն, որ կը սպառնան ապագայ ընտանիքներնիս թական կենացը։

* * *

Սա մօտ օրերս, Ազգ. արժանաւոր դատարակին, տաղանդաւոր գրագէտին, Ռ. Պէրպէրեանի յոբիլէանը պիտի տօնենք։

Ուրախալի է որ, Թրքահայերուս մէջ, ամէն գովելի կրթական ձեռնարկ, կամ գնահատելի նորութիւն մը այլ ևս եզական ըլլալու չի դատապարտուիր։

Կը բաւէ որ, այս առաջին կրթ. քայլը առած ըլլանք, թէեւ շատ ծանր յոգնութիւններէ, դառն յուսախաբութիւններէ ետքը միայն, բայց ինչ որ ըլլայ, ջողութիւնը յաջողութիւն է։

Եւ յարգելի Պէրպէրեան, որ իր այնքան բազմազբաղ վիճակին մէջ յաճախ առիթներ ստեղծած է Վարչական եւ մանաւանդ կրթական գործերու մէջ աշխատութեան և օգտակարութեան իր լայն բաժինն ունենալու, դժբախտաբար շատ տարիներէ ի վեր հայ գրականութեան և լրագրութեան կրկին ասպարէզները լքած է ու այս հրապարակներէն ո՛չ մին և ո՛չ միւսը պատիւ ունեցան վայելելու Պէրպէրեանի բարձր կարողութեանց, անվիճելի հմտութեան արգասիքը վերջին տարիներս։

Ասով, համակրելի Ցորելեարը, թէեւ դառն զրկանք մը ըրած է հանրութեան, միւս կողմէ իր ամէնէն հոյակապ, արդիւնաւոր գործին փարած, նշանակելի և մեծ ծառայութիւնը կը մատուցանէ մեզ։ Պէրպէրեանի նախկին աշակերտներուն, հոս ու հոն, առեւտրական, ճարտարագիտական և մասնագիտական միլղերու մէջ գրաւած փայլուն և պատուաբեր դիրքերը, ապացուցիչ գրականն են արդիւնաւոր վարժապետին յամառ և անհոգուն աշխատութեան և անոր արդիւնքին։

Մեր հասարակութեան մէջ, այսքան տեւական, արդիւնաւոր գործ մը արտադրել և վարել հրաշքի գործ է. և հասարակ կամք մը, սովորական ոգի մը չպիտի կրնար ընել այն, զոր ըրած է Պէրպէրեանի յարատեւող և անոգուն նկարագիրը։

Ու ասոր դէմ, հանրային զգացման ա՛յն հնչուն արտայայտութիւնը, այսինքն դրամական կարեւոր նուէրները, որոնք հետզհետէ Ցորելեանի Ցանձնաժողովին կը հասնին, պերճախօս ապացոյցները կը համարուին ստուգիւ, մեր հասարակութեան սրտին մէջ ծլող լաւագոյն տրամադրութեանց, Արժանիքի և Աշխատութեան ճշմարիտ գնահատութեամբ, գործնական սահմանի մը մէջ տակաւն։

Ու ասիկա, շատ միտիթարական երեւոյթ մըն է Նորոնիէն, որ ապահովաբար ա՛լ աւելի օգտակար, գնահատելի կրթ. ձեռնարկներու պիտի մղէ մեզի այսուհետեւ։ Եւ եթէ Ազգամեան մը, Պարոնեան մը անօթի մեռան և իրենց մահուընէ ետքն ալ, անոնց զաւկրները թշուառութեան գոգը ինկան, ժամանակին և մեր թերի զարգացման զոհերն եղան, պիտի ըսենք։

Արդարեւ, Ազգ. կրթութեան կենսական գործին մէջ, այնքան սիրելի և գնահատելի դէմքի մը, Պէրպէրեանի ի պատիւ, հանրութեան այս գոգտրիկ և երախտագէտ ցոյցը, բացորոշ կերպով իյայտ կը բերէ մեր կրթական ըմբռնմանց, ճաշակներուն և տրամադրութեանց գեղեցիկ և օգտակար կերպով փոխուիլը։ Ու ա՛ռ ալ՝ իր տեսակին մէջ Նորոնիէն մըն է, շատ ուրախարիթ, սրտապնդիչ հանգամանք մը կը բերէ իր հետ։

Հաւատքը ունինք թէ, Մամուրեանի և Պէրպէրեանի Ցորելեաններուն ուրիշներ ալ պիտի յաջըդին։ Եւ հասարակութիւնը ճշմարտօրէն պիտի ապացուցանէ թէ գիտէ գնահատել Արժանիքը և Աշխատութիւնը այն ամէն կրթութեան վաստակաւորներուն, որոնք իրենց ունեցածէն ա՛լ աւելի բան մը կուզեն, կամ ուզած են զոհել։

* * *

Գրական իրական սով մը ունինք մենք. տարիներէ ի վեր չենք շնորհք հրատարակութիւն, երկասիրութիւն մը տեսնենք. լրագիրներու յորդառատ արտադրութէն զատ ի՞նչ ունինք, ժողովրդին բարոյական, մտաւորական զարգացման յար կենսական պէտքերը շոշափող, ոչի՞նչ։

Ու այս ամուլ գրական եղանակին՝ որ ու ցամաք պայմաններուն մէջ, Ազգ. Հիւանդանոցի ընդարձակ օրացոյցը պիտի ունենանք ի մօտոյ։ Ակնաւոր և հմուտ հեղինակներու անոր պատրաստութեան մէջ բաժին ունենալը, և նախորդ տարիներուն այդ ընդ. օրացոյցին հայ ժողովրդին մինչեւ իսկ նրբաճաշակ շրջանակներուն մէջ գնահատուիլը, հաստատ գրաւականներ են որ, այս տարի չատ աւելի խնամով պատրաստութեամբ մը հրապարակ պիտի գայնէ 1901ի Տարեցոյցը՝ ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի անունով։

Զմեռը վերադառնալ է. հիմակուընէ վաղուան պաղ քամին և բուքը սարսռացուցիչ տպաւորութիւն մը կը ներգործեն մեր վրայ։ Հոս ու հոն, աղքատներ, չքաւորներ պիտի չպակին տխրելու, խնամուելու կարօտ։ Ու մեր գթութեան միակ յորկը, Ազգ. Հիւանդանոցն ալ իր անհամեմատ թուով պատսպարիչներու ստուարութեամբ, հանրային հոգածութեան, միտիթարութեան բաժինը պիտի պահանջէ։ Պարտք մըն է ուրեմն, ի նպաստ, յօգուտ ազգին հիւանդներուն, անկեալներուն քան մը զոհել. գնեցէ՛ք Ազգային Հիւանդանոցի օրացոյցները. պէտքի մը գոհացմամբ, բարիք մը ըրած ըլլալու անոյշ մխիթարութիւնը պիտի ունենաք։

Կը տեսնէ՞ք Ս. Պատրիարքը, իր բարձրագոյն պաշտօնին, դիրքին, քրէ՞ն-դէ՞ն քան մը կը զոհէ, 40 փարանոց Օրացոյց մը հասարակութեան գնելի, մատուցանելի ներկայացնելով իր հոգեւոր կոնդակով, միայն ի նպաստ Ազգին Գթութեան Յարկին։

Ո՞ւր մնացինք մենք, երբ արդէն 40 փարայով, տարեկան անհրաժեշտ պէտք մը պիտի լրացնենք։

ԽՈՀՈՒՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՉԻ ՏՈՒՈՂՆԵՐԸ

ՍԱՐՍՌԱՎԷՊ

ԱՌ ԷՏԿԱՌ ԲՕ

Ո՞ւր կ'երթամ կոր, խա՛չոր չեմ գիտեր։
Գիտեմ սակայն թէ կը քալեմ։
Այո, կը քալեմ, կոյր հնազանդող մը սրունքներուս՝ որ կը բացուին ու կը գոցուին, պտուտակը աւրուկ կարկինի մը պէս թռչ, կարկամ ու անկամ։
Գիշեր ըլլալու է, բայց ո՛չ այն գիշերներէն՝ ուր չափիղայ փոորուանքներ ունի եթերը, ոչ ալ անոնցմէ՝ ուր մութը հաւկուր կ'ընէ աչքը։
Ծոյլ անձրեւ մը կը թիթիայ վերէն, ա՛մէնչափ նօսր, ա՛մէնչափ յուշիկ, զոր մշուշ ըլլալ կը կարծեմ։
Ձեռուներս ու քիթս կը փտանան ցուրտէն. ու պեխերուս վրայ թաց մը կայ՝ զոր շուրթերս կը ծծեն շարունակ։
Վարէն ձիաւոր մը կը փրթի։
—Ո՞ւր կը տանի սա ճամբան, կը հարցնեմ անոր, երբ դէմ դիմաց կու գանք։
Ճատո՛ւ չի հաներ ու կը կորէ կ'անցնի գիս, ձիուն կծու փռնգտալուն հետ։
Ադբիւրի պէս բան մը կայ սրտեղ։
Զորս հոգի մէրմէրին վրայ ծռած՝ ջուր կը խմեն ափացի։
—Լեղուս դարվար կ'երթայ կոր, քի՛չիկ մըն ալ ինծի, կ'անուշեմ՝ իրենց մօտենալով։
Զորս մարդերը կը շիտկուին, ձի՛գ երեսս կը նային ու նորէ՛ն կոկող կ'ընեն խմելու համար, կռնակնին դարձուցած։
Երրորդ դէմս ելլողը սքեմ ունի վրան։
—Կրնա՞մ բռնել սա ճամբան, կ'աղերսեմ իրեն ցաւոտ ձայնով մը։
Կզերականը վեր կ'առնէ յօնքերը, «չեմ գիտեր»ի մեռցնող այդ շարժումով, ու կ'առնէ կը քալէ։
Անդրեւը կ'անհաւնայ երթալով, սա «տխմարը թրջող» անձրեւը։
Ծառ մը կը ցցուի հոնա, ամայի ճամբուս առ եղերք. տակը կ'երթամ կենալ։
Մառը պուտ պուտ կաթիլներ կը նետէ այսիս, ու կը լսեմ մահագին աղմուկը՝ որ ոտերուն իրար քսուելէն կ'առթուի։
Մտուեր մը կը տնկուի առջիս։
Մուչտակ հագած անձ մըն է։ Իր նայուածքը բիբերս կը ծակէ, ու երբ մառը վեր առած՝ սպառնական ձեւ մը կ'ընէ ինծի, կը զգամ որ լեզուս կապ է եղեր բերանս մէջ ու կուլ եմ տուեր հարցումս։
Ցեսոյ կը հեռանայ ան միւսներուն պէս, իր ոտքի ամաններուն կոչտ գամերը հնչեցնելով, անդին, սալարկին վրայ։
—Բալելը խերով է, կը մտածեմ։
Վախը՝ հագուստիս անցնող արցունք-անձրեւին պէս, կամաց կամաց կը խմտուի կուրծքս ներս։
Սա հեղու կնիկ մըն է դէմս ելլողը, շալերդ մէջ փաթթուած։
Կնոջ մը սպառնալ, իրաւ, սիրտս չի գար ատիկա, բայց ձեռքէս կու գայ։
—Թէ որ պատասխան չտաս՝ խղդա՛ծ օրս է քեզի, կը մռլտամ կոկորդիս խորէն։
Ը՞ն..., ա՛սալ չի քակեր կարուած բերանը, ու սառնօրէն կը ցնցէ գլուխը։
Ցուցամատս բթամատիս հետ աքցան մը կ'ըլլայ իսկոյն, ու կը կախուի անոր ճիւէն։
Ջուր մը բերէնն դէմքիս կը պոռթկայ, ա՛նքան յորդ, պաղ ա՛նքան որ կը լքեմ մտներս։
Կը բացուին աչքերս։
Առտու է եղեր։
Վերմակս անկողնիս քէն ըրած՝ փաթեր է վրայէս, ու դէմքս բարձիս հետ խխում, լխպկի, Սոֆիին...ջուրի կատակէն։

ԹԷՈԴՈՒԻԿ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՍԻՐԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐ

Մտաւորական գործունէութիւնը մեր մէջ կղերին ձեռքին տակ ծընունդ առած է։ Դ. դարու գրականութեան առաջին սկզբնապատճառէն սկսեալ, մինչեւ զրեթէ մեր օրերը՝ կղերը իր ձեռքէն չէ հանած մտքերու առաջնորդողի դերը, որ եթէ իրաւունք կուտայ պարծանքի մը՝ հայ կղերին համար՝ հակառակէն ալ այնքան մեծ պարաւ մըն է հայ ժողովուրդին համար, որ տարօրինակ կերպով մնասուած է իր կեանքին մէջ կղերին ձախող առաջնորդութենէն։ Կղերական ամէն կարգեր ու ամէն վարչութիւններ ժողովուրդին բարւոյն անունովը իրենց դրութեանը ամրապնդումը կազմակերպած են՝ և մարդս աշխարհային հայեցողութիւններէն փրկելու ձեւին տակ՝ շարունակ հոգիով երկինքով զբաղելու տրամադրութեան ենթարկած են մարդկային ազգը։ Այս ուղղութեան ամէնէն յոռի արգասիքներէն մէկն ալ մեր ժողովուրդն է՝ որ կղերին ներգործութեանը ենթարկուած՝ եթէ ոչ իր բոլոր կեանքովը գէթ իր բոլոր մտածումներովը անապատականի, մենակեացի, հակաշխարհայինի հակումներ և գաղափարներ իւրացուցած է։ Այս աշխարհուրաց ուղղութեան մէկ արգասիքն է այն ուղղութիւնը որ մեր գրականութեան մէջ տիրապետած է մինչեւ 18 դ. դարուն սկիզբը։ Իրը գրականութիւն՝ ամէն ինչ որ կ'արտադրուէր կամ երկնից արքայութեան ճամբան ցոյց կու տար, կամ հոգիներու փրկութեան կը պատկանէր։ Կամ աղօթք էր կամ մաղթանք, կամ քարոզ էր կամ յորդոր։ Ասկէ անդին քանի մը խոհուն մարդերու կողմանէ կարգ մը քննադատական նկատողութիւններ՝ և ահա կ'ունենանք մեր գրականութիւնը՝ եթէ կ'արժէ այդ անունով մկրտել նիւթերու այդ դասակարգը, որք աւելի հայրագրութեան մը տարազներն են քան թէ զուտ գրականութեան։

Այս դրութեան մէջ ժողովուրդը կը տուժէր բացարձակապէս՝ որովհետեւ բոլորովին կղերամիտ հոգեւորական ներքնահայեցողութեան ամէն խոտութիւններովը տոգորուած, իրեն համար ամօթ կը համարէր զբաղիլը աշխարհային իրերով, այնպէս որ ծայրայեղութեան տրամադիր մտքեր՝ իրենց ուշադրութիւնը զրեն բոլորովին կեանքի հաճոյքներէն զրկելու իրենց անձը՝ սատանայու համար խոստացուած երկնային երջանկութիւնը՝ որ աշխարհային երջանկութենէն հրաժարելով միայն ստանալ խոստացուած էր իրենց կղերին կողմանէ։ Բոլոր այդ տկարամիտները՝ վանականութեան փարախը մտան ու պարապ, պտրտաբոյծ, պատրաստ ուտողներու թիւը աւելցուցին՝ բացարձակապէս բեռ ըլլալով աշխատող բազմութիւններու վրայ, որոնցմէ կը քաշէին, պոռի, ժամանց, հոգեոց, և չեմ գիտեր ինչ անուններով, հակառակ պարագային սպառնալով զրկել զրկենք երկնային երջանկութենէն՝ զոր ձեռք բերելու հաւատքը կու տային իրենց օգնողներուն։

Այս ձգտումը՝ որով կղերական վարչութեան կը կապուէր ամէն ինչ՝ գիր, գրականութիւն, ուսում և դաստիարակութիւն, բնականաբար պիտի խեղդէր ինչ որ մարդկային բնութիւնը պիտի ընէր եթէ զայն կառավարող ուժը՝ այնքան մտքը ստացած չըլլար խոտոր և հակաբնական ուղղութիւն մը։ Մարմնական աշխարհիկ պէտքերը անտեսուեցան և պիտի ուրացուէին բոլորովին եթէ երբեք կարելի ըլլար նոյն բանը, վասն զի բնութիւնը վերջապէս իրեն հարկը ունի որ կը պահանջէ և որուն յաղթել չէ կարելի որչափ որ ալ մտքը տրամադրած ըլլայ զսպելու եւ ոչնչացնելու զայն։ Եւ եթէ չկրցան յաղթել՝ իրը ամօթալի և այպանելի իրեր—ինչպէս կղերը ցոյց կու տար—սկսան ի բաց վանել մտքերէն՝ առանց սակայն զայն գործելէ կարենալ բոլորովին հրաժարելու։ Եթէ երբեք սիրոյ խօսք ըրին՝ կղերամտութեամբ զայն միացուցին գերազնիւ սիրոյ մը զոր Բրնատոս կը քարոզէր, և կամ նոյն իսկ Աստուածաշնչական սիրահարական հատուածները—Երգերգոց զոյգերնակ—սկսան մեկնել՝ գաղափարային ձեւերով և ասով վարժեցուցին ժողովուրդը կեղծաւորելու։ Այս կեղծիքը բնական էր թէ չպիտի թողուր որ ժողովուրդն ալ խառնուէր գրականութեան՝ վասն զի ժողովուրդը՝ ռամիկ և անգրագէտ, միայն երգերով է որ պիտի մասնակցէր գրականութեան և այդ մասնակցութիւնը միայն այն ատեն կրնար իրականանալ երբ ժողովուրդին մտքը խոտոր ուղղութեամբ մը «կինը յատուկնական մոլորեցուցիչ է» գաղափարին վրայ խմորուած չըլլար։ Կղերը՝ երբ կրօնական նիւթեր իրեն կը սեպհականէ անուշտ ժողովուրդին կը մնայ աշխարհիկ նիւթեր, զորոնք մշակելու համար խիղճ ընելու չէր թէ մեղք կը գործէ։

Մտքերու այս տգեղ խոտորումը խեղդեց ժողովուրդին աշխարհիկ զգացումները և ասոր համար արտադրուեցան երգեր՝ որոնց այնքան առաւելապէս պէտք ունէր մեր ժողովուրդը, զի երգը թուլչութիւն մըն է համակ սրտին և հոգւոյն համար և սփոփանք մը մանդամայն ամէն սեռէ մարդոց համար։ Այս խոտորումը որ հինէն ժառանգեցինք մինչեւ այսօր՝ մեղմուած դիմելով իր գոյութիւնը կը պահէ եւ մեր ժողովուրդը այսօր կատարեալ պէս երգ չունի։ Հայ աշուղներ՝—տեսակ մը վերընձիւղում որ 18դ. դարուն ծնունդ կ'առնէ առաւելապէս աշխարհիկ տրամադրութիւններով օժտուած դաստառներու մէջ—իրենց ծնունդովը ժողովրդական սիրային երգերու նախաքայլերը պարզեւել սկսան, բայց հայերը այնա՛ւ ա՛նքան անընդունակ դարձած էին որ հայ աշուղներ իրենց սիրային երգերը մեծ մասամբ օտար լեզուներով երգել սկսան, զի մեր ժողովուրդը չէր կրնար քաջալերել։

Այսօր մեր չուրջը գտնուող ժողովուրդներ՝ մասնաւորապէս յոյները, ժողովրդային-սիրային երգերու անհատնում թիւ մը ունին, մինչ մեր մէջ չի կայ նոյն իսկ մէկ հատ երգ մը որ ժողովրդականութիւն վայելած և երգուած ըլլայ։ Սիրոյը մեզի համար պարզէ մը տարբերութիւն չունի։ Իր սպասումը, իր բարձրացումը, իր յոյսերը և դատարկութիւնները կարծես մեզի համար չեն, կամ եթէ են իսկ կեղծիքով մը անոնք իրենց արտայայտութիւնը չունին։ Այդ արտայայտութիւնը՝ ռամիկին և անգրագէտ դասակարգին մատչելի սիրային երգերը պիտի ըլլան որոնք գեղ. գոյութիւն չեն ստացած մեր մէջ չեմ գիտեր ինչո՞ւ համար։ Շատեր կը գանգատին թէ գրականութիւն չունինք, բայց չեն ըսեր թէ սիրտ չունինք։ Երբ ժողովուրդ մը՝ նախ իր ամենատարրական հոգեկան պէտքերէն չի ներգործուիր, չազդուիր և չարտայայտուիր, արդէն յայտնապէս ցոյց կուտայ թէ կարեւորութիւն չի կրնար տալ արտայայտութիւններու որոնք մեր գրականութիւնը պիտի կազմէին, չի կրնար ունենալ ընդարձակութիւններ՝ որոնք մեր ճաշակը պիտի կազմեն։ Նախ պէտք է ժողովուրդին սրտին խաւերը ենթարկել սիրային ներգործութեանց՝ որոնք զինքը աւելի ամուր կապերով կապեն աշխարհքին, և ցոյց տան երջանկութիւններ որոնք աշխարհիկ կեանքի մէջ ալ գոյութիւն կրնան ունենալ։ Պէտք է խնամք տանիլ սրտին մշակութեան և սիրային զգացումներու անկաշկանդ արտայայտութեան։ Եւ ասիկայ միայն կրնայ ձեռք բերուիլ ժողովուրդին ինքնածին ստեղծագործութեան, այսինքն ժողովրդական սիրային երգերու զարկ տալով։

Յ.ԲԱԼ.

ԱՄՐԱՆ ԳԻՇԵՐ ՄԸ

Երբե՛ք չէի այնչափ հրապուրուած բնութենէն, որչափ՝ այն գիշեր։ Այգին էր։ Ցորեկը, արեւը կրակ կը մաղէր։ Տուած ճակատագիրներուն գիրգ չոյանքին, ամբողջ օրուան խոնջէնքս կ'անցունէի։ Աղբերակի մը քովիկը նստած էի, թաւշոտ մարգով եզերուած փոքրիկ կոկիկ աւազանի քովիկը։ Գիշեր էր—լուսնակ գիշեր։ Ուշ էր, բայց ամէն բան անուշ էր, քնքուշ յուշեր, չքնաղ յուշեր խաղիչ եռուզեռքով արթնցած ներսիդիս։ Պայծառ էր երկինքը, մութ-դոյն լուրթի մը մէջ կը լողար ան, տեղ տեղ պլպլուն լոյսերով կէակիտուած էր, լուսինը ման կու գար հեղանալ։ Ո՞րին յառէի աչքերս, երկինքի՞ն թէ երկիրին...։ Ցափշակուած էի երկինքէն, գիտուած էի երկիրէն, վեր կը նայէի... գոնար ցոլքերու, արծաթի շղթերու շարմրդում մը պարզապէս...մութ կապուտակ կամարը փաղփուն փերուզակներով ընդելուզուած անհուն կիտուածի մը ե-

բեւոյթը ստացած էր։ Լուսնկան, երփնոտ յակինթի մը նման անմման, բակ բոլորած էր մէջտեղը։ Երկիրին կը հայէի... ինչ տեսամ... դիւթա՞նք, մոգա՞նք, թոմա՞նք, ամէն բան։ Հիւսերաչ համաշնապատկեր մը կը պարզուէր։ Ծառ, ծաղիկ, բոյս, տերեւ, դաշտ, անդաստան, սէր ու մամուռ, միահամուռ, արծաթ-ճամուկ պատմուճան մը հագած էին։ Լոյսի, գունատ, փափուկ, մելամաղձոտ լոյսի,—լոյսի մը, որ հեռուէն միապաղաղ՝ ջինջ թափծու մեռաղային հոսանուտի տարտամութեամբը չգիտեմ ինչո՞ւ անքան կը զգլխեցնէ քեզ— անհուն փըշիչանքներու սոսկավիթեար կարկառ մը կը ցցուէր դէպի վեր, ու վերէն բիւր ու բիւր պսպղուն շառաւիղներու ցրցնքում մը կը տարածուէր դէպի վար, և այդ հարերաշխ ցոլացումով, իրաւունք իրարու մէջ անցած լուսեղէն հսկայ հիւսք մը մը ձեւանար սեւեռուն դիտողին համար։

Աւազանին հայեցայ... պաղպաղուն ջնարակի մը հանգունակ կը հայլիանար, մոգական օծանուտով օծուած երկինքի մէկ կաթնակապոյտ պատառին նմանակ կը շողշողար։ Ջուրը չէր գլգլար, չէր հոսեր կարծես, կը մղուէր, ո՞վ գիտէ, կը յուզուէ՞ր կիւս ընութեան հեգեմոնայ տեսարանէն։ Կը մըղուէր, ըսի, չէր ուզեր ճնշել հոծ խոտերը թաւշափափուկ, հապա, կամայո՛ւկ, խուսափո՛ւկ, չփուելով, չոյուելով անոնց տատիկներուն, կը սահէր, կը սողոսկէր, դիւթական արուեստով ստեղծուած օձի մը մանուածոյ, արծաթ-ձուլածոյ գալարները յօրինելով, ուռճաւիր լուսնակէն կաթկթած շուդիկներուն խուրձերով լուացուելով, անոնց երինային, եթերային խանձարուրքին մէջ պարուրուելով, փաթաթուելով։

Հեռին, ծղօտի մը ստորոտը, մութին մէջէն փոսուռայ մը կը կայծկլայայ. լուսաւորի մը արտօսրը կաթեր՝ ծաթեր հո՛ն, սրտիդ թեւերուն թրթիռ կուտայ։ Մօտիկը ծաղկի մը ծիլէն չեմ մը ցօղիկ մը կախուած՝ կը ցոլցլայ, մանտրիկ ծիածանի մը—բայց, լուսնակի մը հիւսած տարտամ, նուազուն, ազօտերանգ ծիածանի—հեւքոտ ծածանումով կը դողդղայ։ Թաքուն ծղրիթ մը իր միօրինակ ու անոլորակ «ծիթ ծիթ»ով, կու գայ քութ շեշտ մը դնել «երգող» լուութեան։ Այո՛, քնութեան մը երգն—իր լուութիւնն է, չեմ յիշեր այդ բոպէին, ո՞ր քնապաշտ բանաստեղծը ըսած է տակա...։ Կամ թէ, քնութիւնը կ'երգէ լուութեան մէջէն։ Սիրելու է այդ լուութիւնը, սքանչանալու է այդ լուութեան վրայ։ Ան պերճիմասա է, ան՝ Տիեզերքի է՛ն ներդաշնակ ներդաշնակութիւնը կը խորհրդանիշէ։ Անդրաշխարհի անծայրածիր ոլորտներէն վրիպած գերբնական գեղեղանքներու բեկորներ կու գան կը կաղչին անոր մեռաքէ հմայիկ, նրբագայիկ եղերքներուն՝ լուին ու անշշուկ՝ կը մարի՛ն կը մարմրին, իրենց տկար ալեաձանգէն պղտիկ կաթիլ մը հազիւ քամելով զդայուն, ըզգայնիկ քանաստեղծին մտքին ու սրտին մէջ։

* *

Ինչ աղուոր է...։ կ'ընկողմանիմ ... ամբրոսական բուրում մը կը ծաւալի չորս դիս... կը հիանամ, կը գինովնամ, կը յափշտակուիմ...։ Քթթուն, վիթխուն լոյսերէն կոյս կաթում մը, անուշ, անուշ շշվլացող Զեփիւռոսին ինկոտ շունչէն փափուկ ներշնչում մը կ'ունենամ, կզդամ թէ էութիւնս համակ կը սուզուի, կ'ընկղմուզուի յուշկապարիկ քնութեան հրապուրոտ ծոցին մէջ, ու կ'ըսեմ. «Ես՝ քնութեան մէջ, և քնութիւնն՝ իմ մէջս»։

Սիվրիհիսար ՀՐՈՒՇԱՆ

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱԸ
BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՐԻ

Նոյեմբեր 1, 1901

Ֆրանսզ էհամը	(3% Français)	100 .90
Ըէժի	(Tab. Turcs)	306
Գծնաօլիա.	(R. Turque D.)	23 .42
Շըմէնտրֆէր	(Lots Turcs)	100 .
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	510
Թրանսվալ	(Transvaal)	75 .

ԻՏԷԱԼԻՆ ՀԱՍԱՍԴ. — Տոհմային գողտրիկ, սրտայոյզ և հոգեբանական վիպակ. էրեց Ս. ԲԱԲԷԼԵԱՆ. գրքի ձեւով տպագրուած Հանրագիտակի 11 թիւերուն մէջ, ժամէ մինչեւ ԻԲ., գին 11 թիւերուն 6 դահեկան. դիմեցէք Զաքմաքճիլար, կազմարար Արշակ Մանուկեանի։ Հանրագիտակի 1900—1901 տարւոյ Ա. թիւէն մինչեւ ԻԲ. 22 թիւը 10 դահեկան։

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼ

ՖՐԱՆՍԱ. Վէ ԻԹԱԼԻԱ.—Բօմասան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆնամէկ նազարէն, Ֆրանսա իլէ Իթալիա արասընտա չարպաղ վէ իբէբէրէ տաիր ագա իտիլէմէք թիճարէթ մուահէտէսինին թանզիմի իչուն, Իթալիա տէվլէթի թարաֆընտան Մ Լիւչչաթի մէէմուր իտիլտիեհտէն, մուամիլէյի՝ եագընտա Բարիզէ կիտէրէք մէղքիր մուահէտեի թէրթիպ իտէճէք տիր։

ԱՎԹՐԻԱ Վէ ՐՈՒՍԻԱ.—«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ն.—Պու քէրրէ եէնիտէն իմթիմա իտէն Մանարիթան մէպուսան մէճլիսինէ, Ավթրիա իմբէրաթօրը թարաֆընտան իրատ օլունան նուութ՝ ումումիյեթէլէ հիւքիւմէթին խարիճի միւնասէպաթընտան պահս իտուպ, մէպուսան իւզէրինէ պիր կիւզել թէէսիր հուսուլէ կէթիրմիշ տիր։ Ավթրիա հիւքիւմէթինին քէնտի միւթէթիֆիւլերի վէ տիկէր պիւճիւմլէ Էվրօպա հիւքիւմէթլերի իլէ ասոթանէ միւնասէպաթտա պուլունտուղունա տաիր կէօսթէրիլէն թէէմինաթ՝ Էվրօպա սուլհ վէ ասաեիչինէ գուվվէթլի պիր տէլիլ օլտուղունան, հէր հալտէ մէմնունիյեթէ չահան տրը։ Ավթրիա իմբէրաթօրունդն պու նուութը իրատ իթթիհի կիւնտէն իւչ կիւն սոնրա, Կրան տիւք Միխայէլ Նիգօլայեվիչ Բէչթաեա կէլմիշ տիր, իւչ կիւն իմբէրաթօր հազրէթլէրինին միւսաֆիրի օլաճագ տրը։ Կրան տիւք Նիգօլաեվիչ 53 սէնէսէն պէրու Ավթրիա օրտուսունտա ֆախրի զօմանտանլըգ իւնվանընա մալիք օլմուշ օլտուղու կիպի, Ավթրիա իմբէրաթօրը իւլէ իբրա իթթիշ օլտուղուսոն միւազամտան պէրի տէ 30 սէնէ կէչմիշ տիր։ Ավթրիա իմբէրաթօրը տախի՝ էն սոն տէֆա օլարագ 1897 սէնէսի ապրիլինտէ Բէթերսպուրկը զիեարէթ իթմիշ տիր։ Պունտան էվվէլ Բուսիա իմբէրաթօրը Նիգօլա հազրէթլէրի՝ պիզզաթ Տանձիկ վէ Տիւնքերք չէհիրլէրինի զիեարէթ իտուպ, Ալմանիա իմբէրաթօրը վէ Ֆրանսա հիւքիւմէթի բէյնի իլէ միւլագաթ իլէյիսիի կիպի, շիմտի տախի Կրան տիւք Միխայէլ Նիգօլաեվիչինին Բէչթաեա կիթմէսի՝ հէր հալտէ Էվրօբասա սուլհ վէ ասաեիչի պիր զաթ տահա թէկմին իթմէք մագսատնա միւպթէնի օլտուղը զանն իտիլիեօր։ Ֆիլվաղը՝ Բուսիա իմբէրաթօրը՝ Ալմանեա վէ Ֆրանսաեա սէեահաթ իտուպ, մէղքիր հիւքիւմէթլէր իլէ օլան միւնասէպաթը նասը գուվվէթլէշտիրտի իսէ, Կրան տիւք Նիգօլաեվիչին պուտէֆա Ավթրիաեը զիեարէթ էյլէմէսի տէ Բուսիա իլէ Ավթրիա միւնասէպտընա տահա զիեատէ մէթանէթ վէրմիշ տիր։ Տանձիկտէ իտրա օլունան մանօվրալար իլէ Տիւնքերք վէ Քօմբրէնտէ իբրա օլունան ասքէրի մանօվրալար՝ սուլհ վէ ասաեիչ իչուն պէօհեւք պիր նիշանէ թէչքիլ իթթիքլէրի կիպի, Կրան տիւք Նիգօլաեվիչին Բէչթաեա զիեարէթի տախի այնը խրտմէթի իբրա իտէճէք տիր. 1897 սէնէսինտէ Ավթրիա իմբէրաթօրը տախի այնը մագսատ իլէ Բէթերսպուրկա կիթմիշ տիր։ Մէղքիր թարիխտէն պէրի տէօրթ սէնէ կէչէր կէչմէդ՝ Կրան տիւքին Ավթրիաեը զիեարէթի՝ Բուսիա վէ Ավթրիա արասընտաքի միւնասէպաթը զիեատէսի իլէ սամիմանէ պուլունտուղունու կէօսթէրիր։ Ավթրիա իմբէրաթօրը հազրէթլէրի՝ իյրատ իթմիշ օլտուգլարը նուութգտա, Ավթրիա հիւքիւմէթինին պիլճիմէլէ Եվրօպա տէվլէթլէրի իլէ տօսթանէ միւնասէպաթտա պուլունտուղունու պէեան իյլէտիքլէրի էնտատէ, Բուս իմբէրաթօր խանէտանընա մէնսուպ պիր զաթըն Բէչթաեը զիեարէթ էյլէմէսի, միւշարիլէյհ իմբէրաթօր հազրէթլէրինին սեօզլէրինի թասդիգ իտէճէք ահվալտան տը։ Միւշարիլէյհ Կրան տիւքին պու սէեահաթը՝ հէր նէ մագսատա մէպնի օլուրսա օլսուն, հէր հալտէ Էվրօբանդն ահվալը հազրասը իւզէրինտէ զիեատէսի իլէ կիւզել պիր թէէսիր իբրա իտէճէք տիր։

ԼՈՐՏ ՄԻԼՆԷՐԻՆ ՆՈՒԹՔԸ.—Բիւթէմարիցպուրկա կիթտիեի թէլէկրաֆ խասլէրլէրինտէն պուլունան Լորտ Միլնէրին՝ մէղքիր չէհր թաճիրլէրի թարաֆընտան թագտիմ օլունան պիր մանէղերի գասպլ իթտիեի սրրատա իրատ էյլէտիեի միւհիմ նուութ՝ Ինկիլիթէրա կաղէթարաը իչուն պիր չօգ շէֆտտ միւպահէսէլէրէ մէյտան վէրմիշ տիր։

Մուամիլէյհ՝ Նաթալ գրթասը էհալիսինէն Ինկիլիթէրաեա գարչու կէօսթէրտիեի սատագաթտան, վէ մուահրէկէտէքի խրտմէթլէրինէն տօլայը, թէչէքթիր իթմէքլէ, Նաթալլըլարը իչպու սատագաթրընդն միւքեաֆաթսըզ գալմասը մէմքիւն օլմատըղընը վէ չու գասատ վար քի պու միւքեաֆաթը սրրթի մատտի մէնթաթլարտա արամագ եանընը օլաճաղընը պէեան իթմէքլէ, սէօղիւնէ չու սուրէթլէ տէվամ իթմիշ տիր։ «Մագասատմ նէ օլտուղու սիւալ իտիլիեօր, մագասատմ Ինկիլիթէրա-պայրաղը ալթընտա ճէնուպի Աֆրիգաեը մէսուտ պիր հալէ իրսալ իթմէք տիր։ Պու մագասատրն իբրասը կաեէթ միւշքիլ օլտուղունու պիլիրիմ. օ տէրէճէլէրտէ միւշքիլ տիր քի, պաղէն ինսանընն սասրը քիֆայէթ իտէմէեէճէի զանն օլունուր։ Ֆագաթ, պիր իչին միւշքիլ վէ պէօհիւք ֆէտասքեարլըգլարը իճապ իթմէսի՝ ինսանը մէէեուս իթմէմէլի տիր։ Եալընըզ տիգգաթ իթմէք իճապ իտէր քի, աճէպա օչքընրտա ալընան հէր սաոլմ պիլի մագասատ եագլաշըրընօ՞ մը։ Նաթալ գրթասընա վուգուպլան զիեարէթիին մագասատ տօղրու պիր գաչ սաոմ տահա ալընմասընա իրտմէթ իտէճէեէնի իւմիտ իտէրիմ։ Ճէնուպի Աֆրիգա էհալիսինտէն Ինկիլիթէրաեը ճիտտէն սէվկէլէրին՝ հագգընտա տահմա կէօսթէրտիքլէրի մուհապպէթտէն տօլաեը միւթթէչէքքիր պուլունտուղունը վէ մինէթտարլըղընը՝ Ճէնուպի Աֆրիգանդն սէատէթինէ չալըշմագլա իսպաթ էյլէեէճէեիմի պէեան իտէրիմ։»

«Տէյլի Մէյլ» կաղէթասը՝ Լորտ Միլնէրին պու նուութգընտան պահա իթթիհի սրրատա՝ ճէնուպի Աֆրիգա էհալիսինէն Ինկիլիթէրաեա սատագ օլան գըսմընա իտիլէճէք մուամէլէէին թէտգիգինի հիւքիւմէթէ թավսիյէ, վէ պուպպատ սթթիէքի միւթալէաթը տէրմէեան էյլէմիշ տիր։ «Էկէր ճէնուպի Աֆրիդա գըթասընընն էսկի հալընա պագասագ օլուրսագ, Ինկիլիթէրաեա սատագ օլանլարը միւքեաֆաթ կէօրմէմիշ օլտուգլարընը թասդիգ իթմէկէ մէճպուր օլուրուզ։ Ճէնուպի Աֆրիգատաքի Ինկիլիզ օրտուկեակլարընտա պուլունան Պոէրլէրին ահվալը հագգընտա Ինկիլիթէրատա նուութգլար իյրատ՝ վէ ումումին մէրհամէթինէ միւրաճաաթ օլունտը։ Հաթթա՝ պու պպպտէ թանգիգաթ իբրասը իչուն, հիւքիւմէթ թարաֆընտան մասրաֆ իտիլմէսինէ գարար վէրիլէրէք գօմիսիոնլար պիլէ կէօնտէրիլտի։ Հալ պու քի, Ինկիլիթէրաեա սատագ օլանլարընն ահվալընը տիչիւնէն օլմահօր։ Օրտուկեակլարընտա պուլունան Պոէրլէրին տօգթօրլարը՝ էճզաճըլարը վէ հէր տիւրլու լէվազիմաթը մէվճուտ տը։»

ՐՈՒՄԱՆԻԱ.— «Բուսանի» կաղէթասընտա օգուտուղունա կէօրէ, Ալմանիատա քիսին Հանովր չէհրի Տրակօն ալաեընա մէնսուպ պիր զապիթ՝ պահա կիրիշէրէք, Ալմանեատա քահին Մէձ չէհրինտէն Պուքրէշ գատար պարկիր իլէ սէեահաթա չըգմըզ օլտուղու հալտէ, պու քէրրէ Բումանիանդն Թուրնի-Սէվերինօ չէհրինէ կէլմիշ տիր։

Գուրթ Հէլ նամընտա օլան պու միւլազիմ, Մէձէնմաճարիսթանտա քահին Թրմշվարա գատար օլան 1500 քիլոմէթրոլըգ եօլը 16 կիւնտէ ալմըշ, վէ անճագ Վիէննատա պիր կիւն իսթիրահաթ էթմիշ տիր։

ՍՐՊԻՍԹԱՆ.—Կէչէն քազար էրթէսի կիւնի Սրպիսթան գրալը Աղեքսանդր հազրէթլէրի՝ Պէլկրատ մէթրոպոլիտի վէ պազը եպիսկոպոսլարը հուզուրունա գապուլ էթմիշ տիր։

—Սրպիսթանդն Սօֆիա գօնսօլոսխանէսի պաշ քեաթիպի օլուպ, Պէլկրատա չաղրըրլըմը՝ օլան Մ. Վասգոչօլագ Անթիճ՝ մէղքիր չէհրիէ միւվաֆէէթ էթմիշ տիր։

ՖՐԱՆՍԱ. ՊԱՀրԻՑԵԷՍԻ.— «Աճանա Նաիսիոնալ»ընդ Պրէսթէն ալուպ թէպլիղ էթտիեի թէլէկրաֆնամէտէ, կէչէն սէնէսէն պէրու եարբլմագտա պուլունան «Կամպէթթա» զրրնը գրուազէօրընդն հավուլտան չըգարըլմը՝ օլտուղը պիլտիրիլիեօր։ Պահրիյէթ նազրը Մ. Լանէսսան պիլմիւնասէպէ իրատ իթտիեի նուութգտա, պու զրրնընդն եէնի պահրիյէթ բրօկրամ տախիլինտէ պուլունտուղունը պէեան էթմիշ, վէ իճապ ըազմ օլան սաիր վազիֆէլերի հագգընտա թաֆսիլաթ վէրմիշ տիր։ Տէնիզ ալթընտան իչլէր կէմիլէրտէն Ֆրանսա հիւքիւմէթի՝ իբի Նիմունէնէ մալիք տիր։ Պիրինճի ճինսէ տահիլ օլանլար՝ եալընըզ էյէթրիքլէ հարէքէթ իտուպ, պաչըճալարը Ճիմնոթ՝ կիւսթավ Զէտէ Մօրս իսմինտէ օլանլար տը։ Պունլարդն ատէտի՝ ինչասընա գարար վէրիլէնէրտէ հիսապ իտիլտիեի հալտէ՝ 26 եա պալիզ օլուեօր։ Իբինճի նէվ կէմիլէր տէնիզ եիզիլտէ պուխար, վէ տէնիզ ալթընտա էյէքթրիքլէ հարէքէթ իտէնլէր տիր։ Պու գրսմընն Նիմունէսի Նարվալ սէֆինէսի տիր քի, ինչասը պիթմէք իւզրէ պուլունան 4 գրթա կէմիեէ մատել իթթիսալ իտիլմիշ տիր։

Նարվալ՝ 24 մէթրո ուզունլուգընտա օլուպ, տէնիզ իւզէրինտէ 116՝ վէ տէնիզ ալթընտա 200 թոնօ հաճմընտա պուլունուեօր, պունուն 450 միլ գատար եօլ ալտրը անլաչըլմը տը։ Պէհէրի 5 մէթրօ ուզունլուգունտա 4 գըթա թօրբիլ իլէ թէճհիզ իտիլմիշ, վէ տէնիզ եիզիլտէ հարէքէթինտէ՝ բէթթրօլ իլէ ըսընան գազկան իլէ պիր մօթէօրի, վէ տէնիզ ալթընտան կիտէպիլմէք իչուն տիկէր պիր էլէքթրիք մօթէօրի վար տը։

Շու իքի ուսուլտան հանկրսընընն տահա էեի օլտուղը մէսէլէսի պիր չօգ միւզագէրթաթ մէյտան վէրմիշ իսէտ, չիմտիյէ գատար պիր նէթիճէ չըգմամըշ տը։

«Նարվալ» ըն իլգ թէճրիպէսինտէ իճրա գէլընան ամէրիկաեա մուվաֆֆագընէլէճէ նէթիճէլէնմիշ տիր։ Պահրիյէթ նազրընընն հիշ տէմիր ալմագազընն 40 սաաթ եիրիմէսինի էմրէթմէսի իւզէրինէ, Տէնքերքտէն զաեէթ սէրթ պիր հավատա՝ վէ թօրբիլլերին մուհաֆազասը թահթընտա օլտուղը հալտէ հարաքէթ իթմիշ, վէ մագասատընը իճրա իտէպիլմիշ տիր։

Տէնիզին չիտտէթլի տալկալարընա գարը՝ 260 միլ եօլը տուրմագսըզընը քսմիշ, վէ Շէրպուրկա կէլտիեինտէ 5 կիւն գալմըշ տը։ Պունտան սոնրա ավէէթ իթտիեի սրրատա եալընըզ պիր թալուսմասը ազընդգ պօզուլմուշ տը։

Տէնիզ ալթընտա հարէքէթ իտէն կէմիլէր կէրէք Ինկիլիթէրա վէ կէրէք ճէմահիրը Միւթթէֆիգատա պէօհիւք պիր թէէսիր հուսուլա կէթիրմիշ տիր։ Պու սոն մէմէլէքէթտէ պու գապիտէն 10, Ինկիլիթէրատա 5 գըթա կէմի ինչասը իչուն լազըմ օլան թէսպիրլէրէ միւրաճաաթ օլունմամըշ տը։ Մէղքիր կէմիլէրէն հէր պիրի՝ 19 մէթրո թուլունտա օլուպ՝ տէնիզ եիզիլտէ 112 տէնիզ ալթընտա 130 թոնօ հաճմընտա մալիք վէ 3,60 մէթրո ուզունլուգընտա իւչէր թօրպիլ իլէ թէճհիզ իտիլմիշ տիր։ Ֆագաթ ֆրանսանընն թահթ էլ պահր կէմիլէրի՝ տահա զիեատէ միւքեմմէլ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ ԹԻՃԱՐԷԹԻ.— 1901 սէնէսինին իլգ ամըր այլարա մահասուս սթթիսիսթլէրտէ կէօրիւնտիեիւնէ կէօրէ, Բուսիանդն խարիճի թիճարէթի՝ կէչէն սէնէքինէ նիսպէթէշ արթմը տը։ Կէչէն սէնէ՝ էճնէպի մէմլէքէթլէրտէն վուգու պուլան իտիալաթ 364 միլիոն 294,000 բուպլի իքէն, պու սէնէ 382 միլիոն 360,000 բուպլի օլմուշ տը։ Բուսիատան խարիճէ կէօնտէրիլէն էշեա վէ մալլարը 54%ի հուպուպաթ, 37% խամ մատտէլէրտէն վէ 3% գօհուն, ինէք, պարկիր վէ թավուգ կիպի էշլի հայվանաթատան իպարէթ տիր։ Հալպու քի, Բուսիաեա կէօնտէրիլէն մալլարը 14%ի եէնմէեէ սալիհ մատտէլէրտ, 53% խամ ճիմլէրտէն վէ 32%տախի ֆապրիգալարտա եարբլմըշ իմալաթատան միւրէքքէպ տիր։

Բուսիա իլէ էն զիեատէ թիճարէթ իտէն Ալմանիա տը քի, Բուսիաեա 6 այ զարֆընտա 120 միլիոն 863'000 բուպլալըգ էմթաա կէօնտէրմիշ հալպու քի, Բուսիատան 102 միլիոն 261 պին բուպլա մըդտարընտա մալ ալմըշ տը։ Իքինճի տէրէճէտէ Ինկիլիթէրատը քի, Բուսիաեա 63 միլիոն 57,000 բուպլալըգ էմթաա կէօնտէրտիեի հալտէ, անաէն 78 միլիոն 695,000 բուպլալըգ մալ ալը։ Շուրասը Տըգգաթա չաեան տը քի Բուսիա՝ 6 այտա ճէմահիրը Միւթթէֆիգատան 22 միլիոն 777,000 բուպլա գըյմէթինտէ էիթաա սաթուն ալտըը հալտէ, Ամէրիգաեա եալընըզ չէքէր օլարագ, 2 միլիոն 267,000 բուպլալըգ մալ կէօնտէրմիշ տիր։

ԹԷԼԻՍԻԶ ԹԷԼԷԿՐԱՖ.—Դանրանիա նամ Ինկիլիզ վաբօրը Նիւ-եօրգ սէվահիլինէն 170միլ ուզաղ պուլունտուղը հալտէ, թէլսիզ թէլէկրաֆ վասթասը իլէ Ֆիլատէլֆիատա իգամէթ իտէն պիր թաճիր իլէ մուխապէր էթմիշ տիր

ՄԻԼԻՕՆԷՐ Մ. ՄՕՐԿԱՆ.— Կէչէնէրտէ մէչհուր Բաֆաէլին պիր թապլօսունու 150,000 լիրաեա սաթուն ալմըշ օլան միլիոնէր Մ. Մօրկան՝ Սան Ֆրանչէսգօսան էքսբրէս Թրէնի իլէ եօլա չըգուպ 200 տաղզգա զարֆընտա 277 քիլոմէթրոլուգ եօլու քեսէրէք, Զիգագոեա վասըլ օլմուշ տը։

ՍԷՔՐԸ ՍԷՖՍԱԻՆ ՇԻՐՔԷԹԻ.—Նիւ-եօրգսան 150 միլեօն տօլար սէրմաեէ իլէ պիր սէյրը սէֆհանի շիրքէթի թէչքիլ օլունուպ, Իրլանտա իլէ ճէմահիրը Միւթթէֆիգա սէվահիլի արասընտա հաֆթասա իբի սէֆէր բօսթա իշլէթտիրէճէք տիր։

ՀԻՆՏԻՍԹԱՆ ՀԱՎԱՏԻՍԻ.— Պօմպայ թրամվայ արապալարընընն էլէքթրիգ իլէ հարէքէթի իչուն, թէտարիքեաթտա պուլունմագտա տը։

—Ճէյզապատա տէմիր եօլու խաթթը իւզէրինտէ պիր գատրն գուճաղընտաքի չօճուղու իլէ պէրապէր գաթարընն էօնիւնէ աթըլարագ ինթիհար էյլէմիշ տիր։

—Բիշավէր չէհրինտէ պիր Ինկիլիզ պուլունտուբարագ պունլարընն նէ եօլտա գուլլանըլանագլարընընն էշալիեէ էօյրէթիլմէսի կիպի պիր չօգ թէտպիրլէրին իճրասը իչուն պիր լաեիհա թանզիմ իտէրէք ախտ օլտուղը նէզարէթէ կէօնտէրմիշ վէ նէզարէթճէտէ մուվաֆֆագ կէօրիւլէրէք, մէղքիր լաեիհատա կէօսթէրիլէն չէյլէրին իճրասը չարէսի պուշիւնիլմէքտէ իմիշ։

ԵՈՒՆԱՆ ՖԻԼՕՍԸ սալը կիւնի իզմիր լիմանընա կիթմիշ տիր. վալի բաչա հազրէթլէրի իլէ ֆիլօ գօմանտանը արասընտա զիեարէթլէր իտիլմիշ տիր։ Վալի բաչա հազրէթլէրի՝ Բասրա կէմիսինէն այրըլճագլարը սըրատա թօրբար սաբըլմըշ վէ միւզիգա թարաֆընտան մարշը ալիի Համիտի թէրէնիւմ իտիլմիշ տիր։ Եունան ֆիլօսը Օսմանլը լիմանլարընտա պուլունտուղը միւտտէթէ կէմիլէրտէ պուլունան միւզիգա թարաֆընտան հէր սապան Համիտիյէ մարշը թէրէնիւմ իթթիքէն սօնրա Եունան մարշընը չալաճագ տը։

ՍԱԼԹԱՆԱԹԸ Սէնիյէեէնին Բէթերսպուրկ սէֆարէթի միւսթէշարընընն վէֆաթ էյլէտիեի թէլէկրաֆ խասլէրլէրինէն պիր։

ՊՈՒ Սէնէ Պէնկազիտէ ֆէնենի թէատրգթամտա պուլունանագ օլան պազը էճնէպիլէրին միւԼսարրըֆլըղա թավսիյէսի՝ սէֆարէթլէրէն Պապը Ալվիսէ ըէտա օլունմուշ տը։

ՍԷԼԱՆԻԿ ըրլսթըմբարընընն բիւսուլմանը կէօսթէրէն թարիֆլէյէրէն լազըմ օլտուղու գասարը էճնէպի սէֆարէթլէրինէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ, խարիհիյէ նէզարէթինէ վէրիլմիշ տիր։

ՆԱԲՕԼԻ չէհրինին թիճարէթ մուամէլէթընը կէօսթէրէն բէտի բաբօրլար՝ հիւքիւմէթը Սէնիյէեէ տախի թագտիմ օլունմուշ տը։

ՄԸՍԸՐ ՀԱՎԱՏԻՍԻ.—Խբաիվ հազրէթլէրինին գաֆիրէտէ նէ եօլտա խաթիգպալ իտիլէճէկինի գարարլաշըրմագ իւզրէ, պիր գօմիսիոն թէչքիլ օլունմուշ վէ պու գօմիսիոն՝ օլպապտէ պիր բրօկրամ հազրըլամըշ տը։

ՍՈՒԴԱՆ Վալիի ումումիսի բէճիլա Վինկաթ բաչա՝ Ուկանտա հուտուտընա գատար իտարէ թէչքիլաթընը իճրա էյլէմիշ տիր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ Վէ ՇԱՔԳԸ ԲՈՒՄԷԼԻ ՀԱՎԱՏԻՍԻ.—Թիճարէթ վէ զըրաաթ նէզարէթինտէ թէչքիլ իտիլմիշ օլան էքսՕՆՕՄի սանտուղը կիթմիքէ թէրագդը իթմէքտէ տիր։ Զախիրէ մազազատրը իւլէ չիթթի ալէաթ վէ էտէվմաը տէբօլարը հագգընտա թէրթիպ իտիլէն եէնի նըզամնամէ Սօպրանիա մէճլիսինէ վէրէճէք իմիշ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆԸՆ Տէրսէատէթ գաբու քէթիիստամը կէշօֆ էֆէնտինին Պիւքրէշ Բօլիթիգա մէշմուրլուզընա վէ Պալապանօֆ էֆէնտինինտէ Տէրսէատէթ գաբու քէթիիսալըզընա թահսիլէրի մուգարրէր իմիշ։

ՄԱՃԱՐԻՍԹԱՆ թիճարէթ նէզարէթի մէէմուրը՝ Իզմիրտէն չէհրիմիզէ կէլմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ սէֆարէթի պաշ թէրճիմանը Մ. Մաքսիմօֆ չէհրիմիզէ ավտէթ իթմիշ տիր։

ԻՏԱՏԻ վէ բիւշի մէքթէպլէրի բրօկրամը կիպի տարիւմուալիմին բըրօկրամիարընն տա թահսիլի գարարլաշմըշ տը։

ԱԳՕՎԱ, Սէնիչէ, Գօլաչուն, վէ եէնի Վարօշ գազալարընտան մէարիֆ իհանէպի ալընմագա պաշլանմըշ տը։

ՊԷՅՐՈՒԹ, Սըվա, Մամուրէթիւլազիզ, վէ սաիր վիլայէթլէրտէ նէ գատար իպթիտաի պուլունտուղը վէ տահա նէրէլէրտէ մէքթէպ աչըմագ լազըմ կէլտիեի մահալլէրինտէն օգուլմուշ տը։

ՍԷԼԱՆԻԿ ըրլսթըմբար, իչուն թանզիմ օլունան եէնի թարիֆլէր տէվաիրը պատէսինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։

ՍԷԼԱՆԻԿ վիլայէթի էհալիսինտէն ֆագըր օլանլար զըմմէթինտէ պուլունան թարիգ ճէզալարը հագգընտաքի մուաֆիյէթինին պու սէնէ նիհայէթինէ գատար ուզաթըլմասը չուրաի տէվլէթճէ թավսիյ իտիլմիշ տիր։

ԹԷԴԱՆԻՏ մասալը թասսիսի իսթիտասընտա պուլունան մէէմուրլարա եէթիմլէրին մասալա մուսթահգ օլմասըգլարը թագտիրէ, պէյնուտ իտիմէ տինչիւրմէմէք իչուն, քէյֆիյէթին քէնտիլէրինէ թէպլիղի լուզումը իճապ էտէնլէրէ պիլտիրիլմիշ տիր։

ԷՆԳԻԼԻԱ մէշհուրէտէն Լիզօր Լագը Իսմայիլ եագաեը էյլէ վէրմիշ տիր։

ՄԻԽԷՎԷՖՖԱ Բօլ Սթէֆանօվիչին թէսալիատաքի չիֆթիլիկլէրի Եունան հիւքիւմէթի թարաֆընտան 80,000 լիրա պէսէլ իլէ սաթուն ալընմըշ տը։

ՎԻԵՆՆԱՍԱ պիր բէիս, իբի բէիսը սանի, պիր վէզնէտար վէ եիրմի ազատաեա միւրէքքէպ օլան « հիմաեէթ

ՏԱԼԻԹԻՅԵԼ

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԻ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի կիւն Սէլամլըք բէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի չէրիֆինտէ իճրա գէլընմըշ տը։

Տիւնքի ճումա կիւնքի սէլամլըգ բէսմի ալիսինտէն սոնրա, չաեան պուլրուլան միւասատէի Սէնիյէեի հազրէթը Բատիշահի իւզէրինէ, Ալմանիա սէֆիրը քէպրի էսալէթլու պարսն մարշալ ֆօն Պիլլըրթան հազրէթլէրի՝ սուրէթը ղայրը բէսմիէտէ հուզուրը Շէվքէթմէվֆուրը հազրէթը թաճատրտէ չէրէֆ միւսուլէ նաիլ օլմուշ տը։

ԱՄՍՈՒՐԷԹԻԼ ազիզտէն էրզինկանա կիտէն եօլուն էյնին իլէ Բէյման արասընտաքի գըսմընն կէչէճէի եէրլէրի գաթի սուրէթտէ թաեին իթմէք իչուն, էրզրում վէ Սիվաս վէ Մամուրէթիւլ ազիզ վիլայէթլէրի պաշ միւֆէթթիշլէրիյլէ էրքեանը հարպ զապթանընտան պիր զաթտան միւքքէքէպ թէչքիլ օլունան գօմիսիոն թարաֆընտան եարբլան խարիթա վէ բաբար՝ ահտ օլտուղու մագամա կէօնտէրիլմիշ տիր։

ՄԷՄԱԼԻԹԸ չահանէտէ էհալինին սէրվէթ սահիպի օլմասընը մուճիպ թէապիրլէրին նէտէն իպարէթ օլտուղունը կէօրիւպ անլամագ իւզրէ, պա իրատէի Սէնիյէեէ կէօնտէրիլէն գօմիսիոն հէյէթի՝ Դասթամօնի վիլայէթինտէն թէկֆիլիպա պաչլամըշ վէ վիլայէթ վէ լիվա վէ գազա մէրքէզլէրինտէ պիրէր զըրաաթ մէէմուրը վէ իճապ իտէն եէրլէրտէ զըրաաթա միւթէալլիգ եէնի ուսուլտ ալէաթ վէ էտէվաթ պուլունտուբարագ պունլարընն նէ եօլտա գուլլանըլանագլարընընն էշալիեէ էօյրէթիլմէսի կիպի պիր չօգ թէտպիրլէրին իճրասը իչուն պիր լաեիհա թանզիմ կէօնտէրմիշ վէ նէզարէթճէտէ մուվաֆֆագ կէօրիւլէրէք, մէղքիր լաեիհատա կէօսթէրիլէն չէյլէրին իճրասը չարէսի պուշիւնիլմէքտէ իմիշ։

ԵՈՒՆԱՆ ՖԻԼՕՍԸ սալը կիւնի իզմիր լիմանընա կիթմիշ տիր. վալի բաչա հազրէթլէրի իլէ ֆիլօ գօմանտանը արասընտա զիեարէթլէր իտիլմիշ տիր։ Վալի բաչա հազրէթլէրի՝ Բասրա կէմիսինէն այրըլճագլարը սըրատա թօրբար սաբըլմըշ վէ միւզիգա թարաֆընտան մարշը ալիի Համիտի թէրէնիւմ իտիլմիշ տիր։ Եունան ֆիլօսը Օսմանլը լիմանլարընտա պուլունտուղը միւտտէթէ կէմիլէրտէ պուլունան միւզիգա թարաֆընտան հէր սապան Համիտիյէ մարշը թէրէնիւմ իթթիքէն սօնրա Եունան մարշընը չալաճագ տը

թիճարէթը Օսմանիյէ» նամը իւէ թիճարէթ օտասը թէշքիլ իսիտիսի մահալինտէն խարիճիյէ նէզարէթը ճէլիւէսինէ իշար իսիւմիշ տիր։

ՊԱՍՐԱՏ. պիր Բաւսիա գօնսօլոսխանէսի ի՛տա վէ թէէսիս օլունմուշ տըր։

ԱՍԱՐԸ ԱԹԻԳԱՏԱՆ ՊԻՐ ԹԱՇ.— Աթրանօս գազասընդն գիմմագամլը մէրքէզի օլան Պէքճէ գասասպնտա հիւքիւմէթը մահալիեէճէ եարտրըլմագտա օլան համամ իչուն, չըգարըլան թաշլարտան պիր առէտինին հավի օլաուղը բէսմ վէ եաղըլարա նազարէն, մուհիմմ էսէրլերտէն իտուկի անլաշըլմագտա պուլունտաղընտան, պունդն միւնասիպ պիր վասրթա իւէ Տէրսաատէթէ իրսալի վէ եօլ մասրաֆընդն մէարիֆ հասըլաթընտան թէսվիյէսի էմր օլունմուշ տըր։

ԷՐԶՐՈՒՄ վալիի սասրդը տէվլ. Մէհմէտ Ռէուֆ բաշա հազրէթլերի տիւն Մէսաժրդի վասրդը իւէ չէհրիմիզէ կէլմիշ տիր։

ՍԱՊԸԳ պանդը օսմանի տիրէքթօրը օլուպ Լօնտրաեա ազիմէթ իտէն Մ. Վիւլֆինկրն եէրինէ թաեին գէլընտըղը եաղտրըմըզ Մ. Նիաս՝ էվվէլիսի կիւն չարդ սիւրաթ գաֆթարը իւէ Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր։

ՐՈՒՄ բաթրիգի ռիւթպ. Եօվակիմ էֆ. հազրէթլերի տիւն ինրգատ իթմիշ օլան մէճլիսը մուխթէլիթէ ռիեասէթ էթմիշ տիր։

ՄԻՍՍԱՖԻՐԻԹԻՆ չէհրիմիզէ կէլմիշ օլան Գուսուսը Շէրիֆ բուս բաթրիգի ռիւթ. Տամիանոս էֆ։ հազրէթլերի Բուս բաթրիգի Եօակիմ էֆ. հազրէթլերինէ պիր գաթ քիրիսէ էլալնէսիյէ պաղը էչեաը բուհանիյէ հէտիյէ էյլէմիշ տիր։

ՏԷՐՍԷԱՏԷԹԷՆ «Ֆրանգֆորթեր Զայթունի» կազէթասընա իշար օլունուհեր։ Աֆղանսթան էմիրը ճէսիտի Հապիպուլլահ խան հազրէթլերի՝ թարաֆը հազրէթը Բաթիշահիէ չէքտիեի պիր թէլեկրաֆնամէտէ, Աֆղանսթան էմիրլիգինէ կէչտիքլերինի վէ միսթէվէֆֆա բէտելրէրի կիսի, մագամը Խլաֆէթէ սատագաթ իհթիրամլարընը արզ էյլէմիշլեր տիր։

ԵԱՆԵԱ վալիսի ֆերիդ սէատ. Օսմանի ֆէյզի բաշա հազրէթլերի՝ սէլամ վէ իհթիֆաթը Շահանէ իւէ թալթիֆ պույրուլմուշ տըր։

ՊԻՐ միւտաէթտէն պէրի իմթիհանը ուժամիլերի իճրա իտիլմէքտէ օլան մէքթէպ ֆիտանը թըպպիյէի Շահանէնին 59 մէվճուտու սօն արընի իմթիհանլարը խիթամ պուլարագ, 26 էֆէնտի իքմալէ գալարագ, տիկեր էֆէնտիլերին էօսէպնէ տօքթօր եիւզ պաշլարը թէվճիհի խուսուսընա իրատէի Սէնիյէ չէրէֆսուտուր պույրուլմուշ տըր։

—Իմթիհանլարընը իքմալ իտէն էֆէնտիլեր՝ տիւնատէն իթիպարէն եիւզ պաշը իւնվանլարընը ալմըշլար տիր։

ՄԷՔԹԷՊԻ թէպպիյէի Շահանէ միւֆէթթիշի վէ Կիւլխանէ սէրիրիյեաթ խասթալանէսի մուալլիմի ֆէրիդ սէատ. Բիտէր բաշա հազրէթլերի՝ մահյէթթնատ միւսթախսէմ էլլի էֆէնտինին իքմալը թահսիլ իչուն, Ալմանիատա կէօտտրիմէլերի խուսուսունա միւսաատի տլիի Բաթիշահի չանան պույրուլմուշ տըր։

ԻՆԿԻԼԷԹԵՐԱՆԸՆ Ագէէնիլ ֆիլօսը գօմանտանը թարաֆընտան վէրիլէն էմր իւէրինէ, Ինկիլթերանըն Տէրսաատէթ սէֆարէթխանէսի մահյէթթինէ մէէմուր Միլիթա նամ վարոր՝ պիր գայ կիւն սոնրա Մալթատա վէ օրատան տահի Բիլիութ լիմանընա կիրէճէք տիր։ Մէղքիր սէֆիրէնին եէրինէ Հարիս նամ կէմի պուրատա կէլէճէք տիր։ 1894 սէնէսինէ եարըմը օլան մէղքիր վասրը՝ 1070 թօնէլաթօ ճէսամէթինէ օլուպ, սասթատա 19 միլ եզ ալըր։

ՏԷՐՍԷԱՏԷԹ Իրան սէֆիրի Սէրտար Բիւա Տանէլ խան հազրիթլերինին թէհրանտան հարէքէթ իթիհինի եազմըշ իտի։ Սէֆիրը միւշարիւէյ՝ Վիէննատա ազիմէթլէ, Իրանըն Ավսթրիա Մահարիսթան հիւքիւմէթի նէզտինտէքի սէֆիրի Նէրիման խան հազրէթլերինէ պիր գաշ կիւն միւսաֆիր գալտըգտան սօնրա, չէհրիմիզէ կէլէճէքլերը թէլեկրաֆ խապէրլերինտէն տիր։

ԵՕԼ քէսմէք վէ խըրսըզլըգլա մէէլուսի օլարագ, Երէյլի գազասընտա կէյմէքտէ պուլունան Շագի Էօմէր վէ բէֆիգի տէրտէսի իտիլէրէք. Ասիյեէեէ թէսլիմ իտիլմիշլեր տիր։

ՕՐՕՉՏԻ ՊԱԳ ՇԻՐԲԷԹԻ.— Սօն թահգրգաթըմըզա կէօրէ, Օրօզտի Պագդն կէօրիւմէքտէ պուլունան հրապաթրնրն էն սօն կէօսթէրտիեի իսիթիլաս՝ 30 պին լիրա տըր։

Շիմտիեէ գատար եէկանէ խըրսըզ Պէլիս՝ օլմագ իւզրէ մէյտանա չըգարըլմըշ իտի, հալպու քի, իճրա իտիլէն թէէգրգաթատա, Պիլսպագդն տասխի Պէլիս իւէ խըրսըզլըգտա հիսսէտար օլտուղու թաեին իտիլմիշ տիր։ Մէրգում Պիլսպագ՝ գլիւպլէրտէ գումար օյնատարագ, խասլը բարա դայպ իթմիշ վէ զարարընը չըգարմագ իչուն քէնտիսինէ աչրգ պուլունան Օրօզտի Պագ չիրքէթինին գասասբնտան ալտըղը ալթունլարը իւմտա վէ էմէլինին խիլաֆընա գումարպաղլարա եուսթուրտուգճա եութուրմուշ տըր։

Պու պասրտէքի մալիսմաթմըզ պաէյատէքի մէսրուտաթտան իպարէթ տէկիլ տիր, չալընան բար անընն եէքիւնի օթուզ պին լիրաեա չըգտըղընը կէօրէճէք օլան «Լէվանթ Հերալտ» տօսթումուզ՝ չու տօղրու մալիսմաթըմըզտան խօշլանմասա կէրէք տիր։

ՄԱԼԻԻՄԱԹ

ՈՒՆ գաբանընտա, ձէմիլ նամընտա պիրինի թէէլիքէլի սուրէթտէ եարալամըշ օլան գահվէճի Գատիր՝ տիւն թութուլմուշ տըր։

ԳՈՒՄ ԳԱԲՈՒ սաքինլէրինտէն վէ խըրսըզ գբլաղուզլարընտան ճօրճի՝ ըէֆիգի Խրիսթօ իւէ էվվէլքի կիճէ էմթասի տահիլիյէ կէօմրիւհիւ էօնիւնտէ պիր մըգտար բարաեը թագսիմ իթմէքտէյէր իքէն, եագաեը էյէ վէրմիշլեր տիր։

ԱՆԻՐԷՆ Արնավուտլուգտա Իսմայիլ Հօտզօ նամընտա 160 եաշընտա պիր իսթիհար վէֆաթ իթմիշ տիր

Պու բիրը միհնթէրէմ հաեաթընը սոն զէմանլարընա գատար պիսթիւն գուվվէթ ճիսմանիյէ վէ ֆիքրիյէսինի մուհաֆազա իւէ օտատան իշէրի կիրմիշ տիր։ Եարասը պաղլանտըղը զէման, Նիգօլաիտս էֆ. «խապիս պէնի ատէթա բարչա բարչա իթտի» տէմիշ տիր։ Ֆիլհագիգա 15 եէրինտէն պընագ վէ իւչ եէրինտէն գուրչուն իւէ եարալանմըշ իտի։ Իքի տէֆա պաեըլմըշ, էֆֆէնտինէ էնթէրէսանը իւէ տեբլիթմիշ վէ Սէն ծէրէմի խասթախանէսինէ նագլ օլունմուշ, մատատ Նիգօլաիտս իսէ, սապահա գատար պաշ ուճունտա պէքլէյմիշ տիր։

—Տիւն Մ, Նիգօլաիտսին աղընտան գան պօշանմըզ օլմաղլէ հալը թէէլիբէլի ատտ օլունուեոր։

—Նիգօլաիտս էֆ.՝ էվվէլքի ագշամ բէք բահաթսըզ պիր հալտէ օլուպ էթրաֆընտա պուլունանլարը թանընեամամագտա իսի։ Մումսիլէյէ 50 եաշընտա օլուպ 4 էվվատը վար տըր պիր օղլու Բարիզտէ հուգուգա տէվամ իտիեոր։

ՁԱՆԻՆԻՆ ԱՀՎԱԼԸ.— Ձանի իքի սէնէտէն պէրի Նիգօլաիտս էֆ.Ն-ին եանընտա օլուպ, եերմի կիւն ագտէմ սէր միւրէթթիպ ուճուզ չըրագ պուլուպ պունա իչտէն էյ չէքտիրմիշ տիր։

Ձանի Բանաեօթ տիկէր իսի Դօչ, 26 եաշընտա չագպազը կիւզէլճէ պիր տէլիգանը իմիշ։ Բիվանէթէ նազարէն ալաճաղը վար իմիշ։

Պիր կիւն էվվէլ մաթպասա կէլիպ Եուսանիսթանա կիտէճէք օլուուղունտան, եարբմ պիլէթ ալմագ իչուն Նիգօլաիտս էֆ-ին պիր թավսիեէ վէբրէսինի բէճա իթմիշ, թավսիեէի ալարագ գօնսօլաթօտան թէսքերէսինի ալմըշ վէ եէտինտէ պուլունան պիր Եուսան թանվիլաթընը սաթըպ, բէվէօլվէրի վէ պընագը ալմըշ, կէօրիւնիւշ հէր չէյի հազըրլամըշ օլուպ գասչաճագ իմիշ։ Ձինանէթի իգրար իթմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կիլիկիոյ թեմերուն ներկայացուցիչներէն ոմանք, չկրնալով անձամբ գալ Ատանա, նամակով ղրկած են իրենց քուէները։

Ընտրողական Ժողովոյ նախագահ Տ. Սահակ եպս. Խապայեան մերժելով այս գրաւոր մասնակցութիւնը, հոկտ. 25ին յետաձգած է ժողովոյ նիստը, դիւրութիւն տալու համար ներկայացուցիչներուն որ մինչեւ այն օր անձամբ գան Ատանա։

Ինչպէս արդէն հաղորդած էինք, վաղը մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիներուն մէջ պիտի կարդացուի Ս. Պատրիարք Հօր Պատգամագրութեան կոնդակը, որ յատուկ հրահանգներով կ'արգիլէ Պատկերներուն տանց մէջ կատարումը։ Միայն բանաւոր պատճառներու և անհրաժեշտ ստիպողականութեան առթիւ պիտի յարգուին բացառութիւնները. անուշտ վաղուան քարոզիչները ամէնէն աւելի պիտի ծանրանան սա կէտին վրայ թէ ամուսնութիւնը կեանքի մէկ դրուագը չէ, այլ Ս. Խորհուրդ մը ըստ Պօղոս Առաքեալի. քաղաքական ամուսնութիւնը ո՛րքան ալ լայն իմաստ մը տայ կեանքի այդմոնդ վայրկեանին, սակայն հոգեւոր հրճուանքներու հաղորդ քրիստոնեան կ'ըմբռնէ թէ եկեղեցիով նուիրագործուած ամուսնութիւնն է սուրբ ամուսնութիւնը, որ երկու սրտեր իրարու կը կապէ անբաժան կերպով. զիարդ և իսկ, չենք ուզեր երկարել եկեղեցականներու իրաւանց ոտնձգութիւն մը չընելու համար։

Դարձեալ մայրաքաղաքիս բոլոր Բարոզիչներուն, քահանաներուն և Թաղ. Խորհրդոյ Ատենապետներուն պիտի ղրկուին այդ Կոնդակներէն տպարակի ձեւով, որպէս զի անոնցմէ իւրաքանչիւրը արդարացի նախանձախնդրութեամբ մը հակէ Կոնդակին գործադրութեանը։

Ամէնքնուս բաղձանքն այն է որ գծուած հրահանգները թղթի վրայ չը մնան. ապա թէ ոչ ի զուր է՛ կարդալ և բացատրել անոնց իմաստը, ի զուր է պատերու վրայ կախել զանոնք։ Մեր մօտաւոր թիւերուն մէջ պիտի հրատարակենք կոնդակին պատճէնը։

— Խմբագրութիւնս ամենատոյդ ազբիւրէ կ'իմանայ թէ բոլորովին անհիմն է լրագրաց այն տարձայնումը՝ որուն համեմատ կ'ուզէր ըսուիլ թէ Պէրպէրեան յոբելեանի յանձնախումբը պնդած ըլլայ հաւաքուած դրամը կառուցուելիք չէնքին էր Յեռ-ոյ յատկացնելու։ Ցիչեալ գումարը յարդ. Յարելեարին տրամադրութեան ներքեւ սիրայօժար դրուած է արդէն յանձնախումբին նախագահ Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ։

Միւս կողմէ կը հաւատանն մեզ թէ հոկտ. 28 կիրակի առաւօտուն, եկեղեցիէն վարժարան մեկնող թափօրին մասին վերջնական կարգադրութիւն մը չէ եղած տակաւին։

—Քաղաք. Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին, ատենապետութեամբ Վահան. Ստեփան փաշա Ասլանեանի և ներկայութեամբը Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի, Միհրան էֆ. Սեթեանի, Իլիաս էֆ. Զայեանի, Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի։—Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւնը կատարուած և տեղեկագիրը ղրկուած էր, բայց միւս կողմէ այս ընտրութեան դէմ բողոքագրեր ուղղուած էին Պատրիարքարան, թէ՛ թաղեցւոց և թէ՛ նոյն իսկ Ընտր. Ժողովոյ անդամներէն ոմանց կողմէ։ Ժողովը այս գրութեանց պարունակութեան հետ ըլլալէ ետքը, նկատելով որ Ընտր. Ժողովը իր մէջ անհամաձայն կը գտնուի ընտրութեան օրինաւորութեանը մասին և գործողութեանց մէջ զեղծումներ մուտ գտած ըլլալը կը յայտարարուի, նկատելով որ այս պարագաներու մէջ ընտրութեան արդիւնքը ոչ օրինաւորութեան հանգամանքով, և ոչ կանոնաւոր տեղեկագրով կը ներկայանայ, որոշեց նոր ընտրութեան հրահանգ տալ։—Ժողովը ուշադրութեան առաւ Պալաթու Թաղ. Խորհրդոյ անդամներուն միջև ծագած անհամաձայնութեան խնդիրը, և ատենապետ փաշային յանձնեց հարկ եղած քննութիւնը կատարելով՝ կարեւորը անօրինել։ Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ գլխաւորաբար յարաբերական խնդիրներով։

—Իւսէյդ Ալեքսանտր Գ. կայսեր մահուան տարեդարձին առթիւ Պատր. փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ. և Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան այսօր ռուսական դեսպանատունը այցելութեան պիտի երթան։

—Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Զիլլեկիրեան Երուսաղէմ հասնելուն՝ Ամեն. Տ. Գարեգին Պատրիարքին յանձներ է՝ Ս. Պատրիարքին զոյգ մը մեծագիր լուսանկարները, որոնց համար Ն. Ամենապատուութիւնը շնորհակալութիւն յայտներ է։

—Ուսումն. Խորհուրդը երէկ իր նիստը գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին, և ատենապետութեամբ Տօքթոր. Թորգոմեան էֆ.ի, և հետեւեալներով զբաղեցաւ.

Ըստ կանխագոյն հրաւէրի, Օգնութեան Մնտուկի Հոգաբարձութիւնը ներկայ էր, որուն անդամներէն Արտաշէս էֆ. Մկրտեան անձնական զբաղումներու պատճառաւ հրաժարած էր։ Ս. Նախագահը Մնտուկին նկատմամբ տեսութիւն մը ըրաւ՝ ուսուցիչներու ներկայ վիճակին ակնարկելով, Մընտուկի կարեւորութիւնը մատնանշեց նոյն առնն, հրաւիրելով Հոգաբարձութեան անդամները իրենց դիւանը կազմել և մաղթեց որ արդիւնաւոր գործունէութիւն մը ունենան։ Դիւանին ընտրութեան սկսուելով, Ռ. էֆ. Պէրպէրեան՝ ատենապետ, Տոքթ. Դաւութեան էֆ.՝ ատենադպիր, Սարգիս էֆ. Դընճաեեան՝ գանձապետ, և Արամ էֆ. Գարամանեան՝ համարակալ ընտրուեցան միաձայնութեամբ։ Իսկ հրաժարեալ անդամին տեղ Յակոբ էֆ. Պապաեան հոգաբարձութեան անդամ նշանակուելով Բաղաք. Ժողովին ներկայացուեաւ անոր վաւերացումը։2.— Ի նպաստ Օգնութեան Մնտուկին Թադէոս էֆ. Էթմէքճեան 60 ղրշ. նուիրած էր. սոյն նուէրը շնորհակալութեամբ արձանագրուեաւ։ 3.—Եանեայէն Միհրան էֆ. Քիւրքճեան իր եղբօր յիշատակին համար կրկին անգամ 1500 կտոր գիրքեր, զանազան հանդէսներ և լրագրական հաւաքածոներ նուիրած ըլլալով Ազգ. Մատենադարանին, շնորհակալութեամբ արձանագրուեցան այս նուէրները և որոշուեցաւ յանձնել զանոնք Իզմիրեանց Գրական Ցանցաժողովոյ՝ գրադարանին մէջ զետեղուելու համար։ 4.—Տիկ. Ռամէլա Ֆինճանճեան որ առժամեայ արտօնագիր ստացած էր ուսուցչութեան, ձեռագործի և ձեւագիտութեան մասնագէտի վկայական ուղած ըլլալով, Խորհուրդը քննութեան յենլով, որոշեց օգնական մասնագէտի վկայական տալ յիշեալ տիկնոջ։ 5.—Նոյնպէս Խորհուրդը ազգ. վարժարաններու մէջ գործածուած և գործածելի գրքերու մասին խորհրդակցութիւն մը կատարեց և զբաղեցաւ մի քանի երկասիրութեանց նկատմամբ հասած տեղեկագիրներով։

—Առջի օր Պատրիարքարան այցելութեան եկող Երուսաղէմի Ցունաց Պատրարքական փոխանորդ՝ Երէցեան Դէորգ Սրբազանի ալ այցելած է թէև, սակայն Նորին Դերապատուութիւնը բացակայ ըլլալուն համար Տ.Դամիանոս Պատրիարքին այցելարար ճգած է։

—Վաղը։ կիրակի, Դէորգ եպիսկ. Երէցեան պիտի պատարագէ Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ըստ հրաւէրի Տէվէճեան ընտանիքին։

Տնտեսական Խորհուրդն՝ որ անցեալ չորեքշաբթի օր յետաձգած էր իր նիստը Ի յարգանս յիշատակի Ազգ. Վարչութեան Քաղ. Ժողովոյ Ատենապետ հանգուցեալ Տատեան Յարութիւն փաշայի, այս Չորեքշաբթի օր գումարեցաւ Ազգ Պատրիարքարանի մէջ՝ ատենապետութեամբ Ասլանեան Դէորգ էֆ.ի։ Ներկայ էին անդամներէն կարապետ էֆ. Քիւրքճիանլեան, Միհրան էֆ. Շիրինեան, Սարգիս էֆ. Տանճիկեան և Վահան էֆ. Սուրէնեան։ Խորհուրդն զբաղեցաւ հետեւեալ խնդրոյ անօրինութեամբ.

1.—Էթ-Մէյտանի նախակրթարանի հոգաբարձութեան մէկ նորագոյն գրութիւնն ուշադրութեան առնուելով որոշուեցաւ վերոյիշեալ գրել ճարտարապետ Մելիտոսեան էֆ.ի որ երթալով Էթ-Մէյտան, փութացնէ քննութիւնն յանձնարարեալ շէնքերու և արդիւնքն յայտնգրէ։

2.—Նուազածու հանգուցեալ Թագաւոր Գրիգորեանի կտակնկալներէն Ազատուհի և հանգուցեալ Հայկակի պատանեալ բաժիններու մասին Խաւն Ժողովոյ պաշտօնագիրն ուշադրութեան առնելով՝ որոշուեցաւ յանձնարարել Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդին որ իրեւ կակակատար վճարէ Ազատուհի և հանգուցեալ Հայկակի կտակաբաժիններն տեղի ունեցած վարչ. կարգադրութեանց համաձայն։

3.—Ֆէրճիւլեան հանգ. Աւետիսի Իմամէլի խանի սենեկաց խնդրոյն նկատմամբ եկած գրերն ու վկայագրերն ուշադրութեան առնուելով՝ յետ խորհրդածութեան որոշուեցաւ հարկ եղածն ծանուցանել Վանայ առաջն. տեղապահին և միանգամայն կարեւորն յանձնարարել Ենի-գաբուի Թաղ. Խորհրդոյն։

4.—Դանիկեան որբոց Էյուպ Ս. Եղիա եկեղեցւոյ մնտուկէն ունեցած պահանջից խնդիրն վերջապէս նկատողութեան առնելով՝ որոշուեցաւ հրաւիրել Խորհրդոյ յառաջիկայ նստին նոյն եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ դիւանը։

5. Դատդիւղի Թաղ. Խորհուրդն բացատրութեան գրով մը ծանուցած էր վաճառումն կարգ մը խոշոր արծաթներու և անգործածելի ոսկեղէն և այլն զանազան նիւթերու՝ որք կը մնային ի պահ եկեղեցւոյ մնտուկը և արդիւնքը արժէքներու յատկացուած ըլլալն։

Խորհուրդը տրուած բացատրութիւններն նկատողութեան առնելով, հարկ տեսաւ ինչ ինչ հրահանգներ ուղղել Թաղ. Խորհրդոյ։

6.—Ուշադրութեան առնուելով Գնալը Կղզիի Թաղ. Խորհրդոյ մէկ գրութիւնն, որ կը վերաբերէր եկեղեցւոյ քանչէլէի տրոց խնդրոյն, որոշուեցաւ յանձնարարել Թաղ. Խորհուրդին որ մատուցանէ ըստ օրինի իր պաշտօնավարութեան հաշիւներն, ըստ այնմ նկատողութեան առնելու համար խընդիրն։

Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ (1896-98) երկամեայ հաշիւներն քննելով՝ վաւերացուց ինչ ինչ դիտողութիւններով. զորս որոշեց հաղորդել նոյն Խորհրդոյն։

8.—Նոյնպէս, յետ քննութեան վաւերացոյց Մայր-Եկեղեցւոյ դպրաց դասուն մատակարարութեան երկամեայ հաշիւներն և որոշեց յայտագրով մը յղել զանոնք Կրօնական Ժողովոյ ի հաստատութիւն։

Խորհուրդը որոշեց յետ այսորիկ ուրբ. օրերը գումարել իր նիստը Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ։

ՄԷՃԷԼԼԷ

ՕՍՄ. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ

Հէնդ հոպը

Վերջին գին 20 ղրշ.

«Մէճէլլէ» կամ Օսմ. Քաղաքային Օրինագրքին հայերէն թարգմանութիւնը —Թուրքերէն բնագրին հայատառ արտատպութեան հետ դէմ առ դէմ— հինգ հատորէ կը բաղկանայ, որոնց իւրաքանչիւրը կը ծախսուէր ցարդ 10 ղրշ.ի։

Հրատարակիչը, սոյն օգտակար օրինագիրքը մերայնոց մէջ ընդհանրացնելու նպատակաւ, այս անգամ 60% զեղչած է գինը, և 50 ղրշ.էն 20 ղրշ.ի իջեցուցած է, այն է իւրաքանչիւր հատորը 4 ղրշ. միայն։ Առաջին հատորը զատ չի ծախուիր. միւս հատորները կը ծախուին։

Հէնդ հոպրէն էն 20 գանէկան անդէղ

Միակ եկեղեցականներին

Զգամագծելար Եօգուշը, աղբիւրին կարգը, կազմարար Արշակ Մանուկեանի կազմաւորումը։ 5 ղրշ.ի տարբերութեամբ, 5 հատորը ի միասին կիսակաշի գեղակազմ և ամրակազմ 25 ղրշ.։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Վաղը Կիրակի, ցորեկին, ժամը 7ին Բերա, Քօնքորտիայի մէջ, Մնակեան էֆ.ի թատերական խումբը պիտի ներկայացնէ «Սուման Լըֆօրթիէն», որ վերջին ծայր տատամդիք թատերախաղ մըն է։ Վերջին պահուն կ'իմացնանք թէ ներկայացումը ի՞նպատատ պիտի տրուի ո՞չ միայն Սանճաղճեանի եւ Պարոնեանի, այլ և Երուանդ Թալայեանի ալ, նոր մը՝ որ սակայն իր սկզբնական փորձերուն մէջ իսկ ցոյց տուած է կատարեալ կատակերգակի յատկութիւններ։ Եւ խառնուածքի միւնոյն տրամադրութիւնները չեն որ թալայեանը գրական հրապարակի վրայ ալ ճանչցուցած են իր երգիծական գրողմը, գրող մը որ քիչ շատ կը յիշեցնէ Ց. Պարոնեանը, նոյն իսկ ծանօթ գրագէտի մը վկայութեամբը, և որուն «Ինսիրիսոպղպղակեան»ն ու նմանօրինակ էսքիզով տողուած գրութիւնները մեծ ախորժով կը կարդացուին «Մանզումէ»ի մէջ։ Այո՛, այս ամէնը պատճառ մըն են որ չա՛ս ջերմ ըլլայ թատերասէր հասարակութեան կողմէ այն ընդունելութիւնը՝ ամէնէն հետաքրքրաշարժ թատերական կտորներէն մէկուն նկատմամբ, որ պիտի ներկայացուի վաղը, և որուն անունն է «Սուման Լը Ֆօսթիէ»։

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԼՕՆՏՐԱ, 31 Հոկտ.— Բրէթօրիատան աղբեան խապէրլերէ կէօրէ, Վէրիպուրկոս իքի Պօէր գուրչունա տիրզիմիշ վէ օն սէքիզ Պօէր տախի միւէպպէտէն քիւրէկէ մանքիւմ խիլմիշ տիր։

—Ալտրչօթ թօքճը լիւմաը՝ Նոյեմբերին օրթասընտա Ճէնուպի Աֆրիգաեա հարէքէթէ հազը պուլունմագ իւզրէ էմր ալմըշ տըր։

—Ինկիլթէրա պանգասը՝ ագմնթօսունը եիւզտէ իւչտէն տէօրտէ չըգարմըշ տըր։

—Ինկիլթէրա գրալը հազրէթլերինին պէօհիւք մախսուսը օլուպ, Ավսթրալիաեա սէհանաթ էթմիշ օլան տիւգ հազրէթլերի իւէ զէվճէի միւհթերէմէսի Տիւշէս հազրէթլերի պու կիւն Լօնտրաեա ավտէթ վէ մուվասէլէթ էյլէմիշ տիր, գրալ իւէ գրալիա հազրաթը միւշարիւէյհիւա հազրաթը սթասիօնա խթիգպալ էյլէմիշ տիր։

—Պուէնոս Այրէս վէ Անթրէրոս իւէ տիկեր պաղը՝ էեալէթլերտէ մահսուսաթ քեամիլէն պօզուլմուշ տըր։

Բէրլին.— Լի Հունկ Զանկ աղբը խասթա տըր։

Բէշթա.—Կըրանտիւգ Միխայիլ Նիգօլաեէվիչ պու սապահ Վիէննաեէ տողրու հօլա չըգմըշ տըր։ Իմբէրաթօր Ֆրանսուա Ժոզէֆ հազրէթլերի սթասիօնա գատար միւշարիւէյէ բէճագաթ էյլէմիշ տիր։ Իմբէրաթօրիւէ Կրան տիւք զաեէթ սամիմի սուրէթտէ վէտալաշմըշլար տըր։

—Գոնթ Աքսոմնի Մաճար մէճլիսը մէպուսանընդն բիւեաէթինէ թաեին օլունմուշ տըր։

—Մաճարիսթան հիւքիւմէթի՝ եիւզտէ տէօթ ֆաթղի 80 միլեոն ֆր.ը զգ պիր իսթիգրազ թահվիլաթը չըգարմագ իմիշ։

Վիէննա.—Կրան տիւք հազրէթլերի՝ պուրատա մուվասէլէթ իտուպ, սթասիօնտա Եուսան գրալը հազրէթլերի թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ տիր։ Միւշարիւէյէ Կրան տիւք միրասլաեը պուլունտուղը բիտատ 26ընճը ասլաեընը նազարը տըգգաթտան կէչիրմիշ տիր։ Պատէհու Եուսան գրալը հազրէթլերինի զիեարէթ իթմէք իւզրէ օթել էմբերիալա կիթմիշ, ֆագաթ գրալը օրատա պուլմատըղընտան, գարթընը պրագմըշ տըր։ Ագշամ Բուսիա սէֆարէթխանէսինտէ Կրան տիւքին չէրէֆինէ պիր զիեաֆէթ վէրիլմիշ, մէղքիւր զիեաֆէթտէ, Ավսթրիա հարպիյէ նազարը, էրքեանը հարպիյէ բէիսի վէ բիտատ 26ընճը ալաեըն պիլ ճիւմէ զապթանը հազը պուլունմուշլար տըր։ պատէհու Կրան տիւք՝ Տրէզտէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԲԱՐԻԶ 1 Նոյմ.— «Էքօ տը Բարի» կազէթասը՝ բէիսը հիւքիւմէթ Մ. Լուպէնին խարիճիյէ նազարը Մ. Տէլգասէ վէ ժէնէրալ Պրիճէր պուլունտուղու հալտէ, 1902 սէնէսի յունիսինտէ Դրօնթշթատ չէհրինի, Բէթերհօֆ սէրայընը վէ Մօսկուա չէհրինի զիեարէթ էյլէճէճէհինի թէյիտիտ պէճան իտիեոր։

ԳՐԶԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանսական պատժական դատարանի մը առջեւ վարպետ գող մը կը դատէին։ Նախագահը ամբաստանեալին կը հարցնէ.

—Բացատրէ տեսնենք թէ ինչպէս կրցար գողնալ այդ մեծ գումարը որ 400 քիլօ կը կշռէ։

—Պարապ բան է որ բացատրեմ..., դուք չէք կրնար ընել։

* * *

Պոլսոյ արուարձաններէն գիւղի մը մէջ՝ եկեղեցւոյ քահանաները իրենց սենեակ մը կը յատկացնեն Խորհրդարանին կից, և որպէս զի ժողովուրդը հոնկէ ներս չի մտնէ, խոշոր գիրերով հետեւեալ ազդարարութիւնը կը փակցնեն սենեակին դռանը վրայ.

Քահանաներու սենեակ մտիլ արգիլեալ է ժողովուրդին համար։

Խեղկատակ թաղեցի մը, գաղտագողի կերթայ յիշեալ ազդարարութեան «Քահանաներու» բառին առաջին Ք. գիրը վարպետութեամբ մը աւելով՝ անոր տեղը Լ. գիրը կը դնէ.....

(Վերոյիշեալ պատմութիւնը իրական է, բայց հարկ չիկայ գիւղին անունը տալ։ Արդեօք որչափ պիտի խնդան հիմայ այդ զուարճաբեր թաղեցիները երբ որ կարդան ասիկա)։

* * *

Բաւական գեղեցիկ աղջիկ մը, փոքր հասակէն որբ մնացած, իր հօրեղբօրը քովն էր։ Այս վերջինը, շատ հարուստ բայց չափազանց ալ կծծի ըլլալով ոչ ոք ամուսնութեան կը խնդրէր խեղճ աղջիկը, որովհետեւ ամէնքն ալ գիտէին թէ այդ անձը 5 փարայ դրամօժիտ չէր տար մարդու։ Վերջապէս օր մը այդ մասին աղջիկը կը դանգատի իր «սիրելի» հօրեղբօրը որ սապէս կը պատասխանէ իրեն.

—Սուս կեցիր աղջիկս, անոր ըրէն կայ։ Ես հիմայ «սուտ հիւանդ կարմիր հոգեվարք» կըլլամ, նայէ որչափ հոգիներ քեզի ամուսնութեան կը խնդրեն, այն ատեն մէջէն հանծդ առ։

* * *

Զուարճասէր անձ մը լուրջ բարեկամի մը հետ խօսակցութեան առթիւ՝ չափազանց կը գովէ մարմնամարզութիւնը։

—Զիկայ—կըսէ—աշխարհիս վրայ ֆէնոմէնէի պէս աղուոր բան մը։ Մարդուս ուժը կ'աւելցնէ, կեանքը կ'երկարէ...։

—Բայց մի՞թէ մեր նախնիքները մարմնամարզութիւն կընէին։

—(ժպտելով) Իշտէ անոր համար ամէնքն ալ մեռած են ա...։

* * *

Հանդերձեղինաց միամիտ վաճառական մը կատաղի մրցակից մը ունէր ճիշդ իր խանութին դիմացը։ Ալ չի կարենալով զսպել իր զգացած նախանձը, միջոց մը կը խորհի իր ուղղամտութիւնը յաճախորդներուն հասկցնելու համար՝ միանգամայն մըրճակիցին անխիղճութիւնն ալ մատնանիշ ընելով։ Ուստի, այդ մտօք, հետեւեալ տարօրինակ ազդարարութիւնը իր խանութին ճակատը կը գրէ խոշոր տառերով.

Մէ երիտ։ դիմացի խանութը կողոպտելու համար, հոս եկէք։

* * *

Բարիզ դեղարանի մը մէջ՝ պաշտօնեան մեծ շիշ «կառկաւա»մը պատրաստած ըլլալով, անոր խոշոր «էթիքէթ»ը աթոռի մը վրայ դրած հակառակ կողմը «զամիլամիշ» ընելու վրայ էր, որպէս զի յետոյ չիչին վրայ փակցնէ ատիկա։ Նոյն միջոցին յաւակնոտ սեղանաւոր մը ներս կը մտնէ։ Պաշտօնեան անմիջապէս ձեռքի գործը ձգելով այդ մեծ աղան կը դիմաւորէ՝ որ ստամոքսին խանդարմանը համար կը խնդրէ իրմէ քիչ մը «պիքառպոնաթ»։

—Շատ լաւ—կըսէ պաշտօնեան—հիմայ կուտամ, վայրկեան մը հանդչեցէք։

Ու կ'երթայ «պիքառպոնաթ»ին չիշը փնտռել։

Սեղանաւորը քիչ մը հանդչելու մտօք, կ'երթայ անուշադրութեամբ կը նստի այն աթոռին վրայ ուր դեղարանի պաշտօնեան քիչ մը առաջ «կառկաւա»ին «էթիքէթ»ը ղամիլամիշ ընելու վրայ էր։ Այդ պահուն նոր յաճախորդ մը դեղարանէն ներս կը մտնայ։ Պաշտօնեան «պիքառպոնաթ»ը սեղանաւորին տալով դրամը դանձելէ յետոյ՝ նոր եկած յաճախորդին կը դառնայ։

Սեղանաւորը հաղիւ թէ դեղարանէն դուրս եկած էր որ՝ ահա փողոցին մէջ ծիծաղները կը շարժին իրեն դէմ. որովհետեւ իր նստած կողմը վերոյիշեալ մեծկակ «էթիքէթ»ը փակած էր՝ որու վրայ տպեալ դեղարանին անունը և ստորեւ հետեւեալ ձեռագիրը կար.

Դուրեն կառկաա տրը 6 անֆամ։

ՊԱՒԼՈՍ

ՌՈՖԷԻՈՍ ՊԱՂՊԱՂԱԿԵԱՆ

Ռոբ Ռոֆէյոս Պաղպաղկեան կը պարծէր էր Յոխաէլոմիկեանները

Ես երիտասարդներու և երիտասարդուհիներու խումբին մօտ նստած էի։ Ասոնց խօսակցութիւնը գրականութեան շուրջը կը դառնար։ Անոնք կը խօսէին, իսկ ես մտիկ կ'ընէի, յիշելով փիլիսոփային սա խօսքը որ կ'ըսէ. «լռութիւնը ոսկի է»։

Ձշդիւ չեմ գիտեր թէ լռութիւնը քանի՞ ոսկի կ'արժէ, բայց, իմ չխօսելուս գլխաւոր պատճառը այն էր թէ խօսելիք նիւթ մը չունէի, ոչ ալ ըսելիք խօսք մը և եթէ բան մը ըսած ըլլալու համար բերանս բանայի, ապահովաբար բերնէս ելածը շատ խելացի խօսք մը չպիտի ըլլար։ Ինծի այնպէս կուգայ թէ «լռութիւնը ոսկի է» ըսողն ալ՝ իմ պարագայիս մէջ գտնուած ըլլալու է։

Բայց, ես լռելէ ու մտիկ ընելէ տարբեր բան մըն ալ կ'ընէի։

Կը դիտէի... կը դիտէի աղուորիկ օրիորդները, փափկասուն ուսերը և ամէնէն աւելի աչքերս յառած էին — սիրուն, դրաւիչ օրիորդի մը վրայ որ շարունակ կը խօսէր։

—Վերջին յօդուածնիդ շատ գեղեցիկ էր, կ'ըսէր ան պարոնի մը որ բառին ամէնէն ընդարձակ նշանակութեամբը նոր գրող մըն էր թէ՝ դրսեւորեալով և թէ ներսեւորեալով։

Այս խօսքին վրայ յօդուածագիր պարոնը ուռեցաւ և ա՛լ սկսաւ բացատրել թէ ինչո՞ւ համար գրած էր այդ յօդուածը, գրական ի՞նչ նպատակով, ի՞նչ պարագաներու տակ, թէ՝ ի՞նչ թաքուն ու լուսեւոյն իմաստներ կը պարունակէր իր գրութիւնը, թէ որո՞ւ ուղղած էր դպչիլ հոդ։

Գրագէտները երբ անդամ մը իրենց գրածին վրայ խօսք բացուի, ա՛լ կը ոկսին և քանզիրոս ժամ չարունակ կը խօսին իրենց անձին վրայ։

Յօդուածագիր պարոնը ինքնագովութիւններ կը չարունակէր, կարգ մը ջոջ գրագէտի անուններ կը յիշէր՝ անոնց հետ ունեցած մտերմութիւնը չեչտելով։

Ամէն մարդ երկիւղած լռութեամբ մտիկ կ'ընէր զայն. ամէնքն ալ այդ յօդուածը կարդացեր էին և կը հիանային, կը սքանչանային։

Ցանկարծ գրագէտ պարոնը ինծի դարձաւ.

—Պաղպաղակեան էֆէնտի, ըսաւ, կարդացի՞ք յօդուածս։

Շնչակը խօսելու համար, մինչեւ այսօր այդ պարոնին ստորագրութիւնը տպուած տեսնելու երջանկութիւնը չեմ ունեցած։

Ի՞նչ պատասխանէի սակայն։

Կարդացած չըլլալս խոստովանիլ... այն ատեն ամէն մարդ վրաս պիտի ծիծաղէր՝ գրական վերջին նորութիւններուն հետամուտ չըլլալուս համար։

Արդ, pour sauver les apparences, լաւագոյն համարեցի սուտ մը գլխորել, որով մարդուկիս ալ հաճոյք պատճառած պիտի ըլլայի։

—Կարդացի՛, ա՛, հաւատացէք շատ հմայիչ էր, պատասխանեցի հիացողական շեչտով մը։

Ինքզինքս փրկած ըլլալուս համար ներսիդիէս անհուն հրճուանք մը կը զգայի, երբ պարոն գրագէտը աւելցուց.

—Ամէնէն աւելի ո՞ր կողմերը ձեր ուշադրութեան առարկայ եղան։

Շուտնանորդի՛... հազար անգամ զղջացի սուտ խօսելուս համար. պարապ տեղը չէ եղեր որ Եհովա՝ «Մի սուտ վկայեր» պատուիրեր է։

Բայց, անդամ մը ըսուածը ըսուած էր, չէի կրնար առջի ըսածս ետ առնել։

—Ձեր յօդուածին ամէն կողմերը հաւասարապէս հետաքրքրաշարժ, հաւասարապէս աղուոր էին։

—Զէ, չէ, մասնաւոր կէտ մը չդիտեցի՞ք...

—Մասնաւոր կէտ մը, մասնաւոր կէտ մը...

—Սա ուր հին գրողներուն դպած էի...

—Ա՛, իրա՛ւ, իրա՛ւ, այդ կէտը կը յիշեմ, ինչ սիրուն, ինչ սրամիտ էր։

—Սրամիտ չէր, կէս մը յարձակողական էր։

—Յարձակողականէ աւելի քաշքըշուք կար մէջը։

—Այո՛, այո՛, այդպէս էր... մէջը քաշքշուք կար։

—Եւ այդ քաշքշուքին մէջէն իմաստասիրական շունչ մը կ'անցնէր...

—Այո՛, այո՛, ես ալ զգացի, ատանկ շունչ մը կ'անցնէր...

Բարեբաղդաբար խօսակցութիւնը ուրիշ նիւթի վրայ դարձաւ և ես նոյն պահուն՝ կոնակէն անագին բեռ մը նետող բեռնակրին զոհունակութիւնը զգացի։

Եւ սկսայ դարձեալ դիտել իմ Վերժինս։

Վերժին... շիտակը, շատ banal անուն. կեանքիս մէջ թերեւս հարիւր աղջկան հանդիպած եմ, որոնք ամէնքն ալ Վերժին կը կոչուէին։

—Ֆրանսացի գրագէտներուն մէջէն, ըսաւ յանկարծ Վերժին, ես ամէնէն աւելի կը սիրեմ Կիսը Մորասանը. ինչ սիրուն վիպասան է, էհ՞, կարդացած էք անոր Պել Ամին։

—Ես ամէնէն աւելի կը սիրեմ, ըսաւ օրիորդ մը ցած ձայնով։ Զոլան. քանի՞ քանի՞ անգամներ կարդացած եմ Նանան, Լա Թէռը, Աննոն...

Դեռ պիտի չարունակէր թուել, եթէ ուրիշ օրիորդ մը չընդմիջէր խօսքը

—Հապա Արման Սիլվէստրը, Բընէ Մէզբրուան, Գաթիւլ Մինտէսը, Գուրդրլինը...

—Բայց, ո՜հ, ոչ մէկը չի կրնար հաւասարիլ մեր Դուբեանին, հառաչեց երկախմամաղ Դուբեանամոլ մը։

—Ըստ իս, մէջ բերաւ պարոն գրագէտը՝ հատ ու ծանր ձայնով՝ բերնէն ելած բառերուն շատ մեծ կարեւորութիւն տալով, ըստ իս, ֆրանսական արդի գրականութեան մէջ ամէնէն աւելի կը սիրեմ Բօլ Ատանը, Անագոլ Ֆրանսը... Նոր սերունդն ալ անոնց շաւղին կը հետեւի. այո՛, մենք, այսինքն նոր սերունդը՝ գրական բարեշրջում մը յառաջ պիտի բերենք՝ արդի անձուկ ու ծիծաղելիօրէն տափակ լրագրականութեան մէջ...Ինչ կ'ըսէք, Պաղպաղակեան էֆէնտի...

Առջի բերան քան մը չհասկցայ և ըսի.

—Բան մը չեմ ըսեր։

Բայց, յետոյ սթափելով՝ արձագանգեցի.

—Այո՛, դուք գրական բարեշրջում մը յառաջ պիտի բերէք մեր գրականութեան մէջ։

—Պաղպաղակեան էֆ, ըսաւ Վերժին, դուք Ֆրանսայի ո՛ր վիպասանները կը սիրէք։

Անունս՝ Վերժինին բերնէն լսելով՝ անուշ գգուանք մը զգացի և ո՛ր ասիճան eruдit ըլլալս ամէնուն հասկցնելու մտադրութեամբ՝ բացի բերանս և այսպէս խօսեցայ.

—Ըստ իս, օրիո՛րդ, ֆրանսական գրականութեան մէջ ամէնէն աւելի կը սիրեմ Բաուվիէ տը Մօնդէքէնը, Բոնսան տիւ Թերայը, Ժիւլ Մարին, Էմիլ Կապոտիոն, Լուիզէն Սիւն, Բիէր Սալը, Էմիլ Ռիշպուրը, Տանդէն, Շէքսպիրը, Վիրգիլիոսը, Ովիտեւսը...

Ամէն մարդ ապուշ ապուշ երեսս կը նայէր։

Արդեօք ըսածս այնքան տարօրինակ էր։

Ինծի այնպէս թուեցաւ թէ վրաս կը խնդային։

Պարոն գրագէտը՝ արհամարհոտ «Բաւ՜հհհ» մը ընելով՝ անդին դարձաւ։

Զգացի թէ ցաւագարութիւն մը ըրած էի, բայց, դժբաղդաբար, Տօքթ. Քոխ անդամ այս ցաւագարութեանս միջոցով չէր կրնար դանալ։

—Շատ նուրբ ճաշակի տէր էք, Պաղպաղակեան էֆէնտի, ըսաւ Վերժին շատ լուրջ դէմքով մը, ձեր թուած վիպասանները՝ ոչ միայն Ֆրանսայի, այլ բովանդակ տիեզերքին ամէնէն նշանաւոր վիպասանները և արդէն աշխարհիս բոլոր ակադեմիաներուն անդամ են։

Վերժինին այս խօսքին վրայ, ոմանք չկրցան խնդութենին զսպել, իմ դիցուհիս ալ կը խնդար հիմա և ես զայն խնդացուցած ըլլալուս համար անհուն զոհունակութիւն մը զգացի, թէեւ չէի հասկնար խոշոր այս քրքիջներուն պատճառը։

Ժամանակը չէր անցներ. դժնիկ ձանձրոյթը կը տիրէր սալօնին մէջ. ժամերը դարեր կ'երեւային. ամէն մարդ լուռ ու մունջ նստած՝ օդին մէջէն թռչող ճանճերը կը դիտէր և յօրանջումը զսպելու համար հազար ու մէկ ճիգեր կ'ընէր. անոնք որ կը պնդեն թէ ժամանակը շուտ կ'անցնի, թո՛ղ անգամ մը մեր երեկոյթներուն երթան։

Գրախաղ մը եւաւ մէջտեղ։

Ամէն մարդ թուղթի կտորի մը վրայ՝ որոշուա ծհարցումի մը պատասխանը պիտի գրէր անստորագիր ու իր ըմբռնած կերպով, թուղթերը պլորուելով՝ կողովի մը մէջ պիտի դրուէին և հրաւիրեալները պիտի աշխատէին պատասխաններուն հեղինակները գուշակել՝ կա՛մ ոճէն, կա՛մ գաղափարին արտայայտումէն և կա՛մ...բանէ մը վերջապէս։

Որոշուած հարցումը սա էր.

«Ի՞նչ բան ամէնէն աւելի կը սիրէք»։

Գրպանէս թուղթ մը հանեցի, մատիս՝ մատուցներուս մէջ առի և սկսայ մտածել։

Կ'ուզէի գտնալ սիրուն, կարճ ու սրամիտ բան մը։ Ցիշեցի թէ ժամանակին նշանաւոր խօսք մը կարդացած էի և անկէ օգուտ քաղելս ալ ապաստելի չէր, քանի որ հիմա այդ տեսակ բաները՝ բանաւէրներն և բանաստեղծներն անդամ կ'ընեն կոր։

Աւելի կամ նուազ խելացի, աւելի կամ նուազ ապուշ պատասխաններ կային. ոմանց տէրերը գուշակուեցան, ոմանց ալ՝ ո՛չ։

Վերժին —պատասխանները քաշողը ան էր— ձեռքը կողովին մէջ խոթեց և քաշեց թուղթ մը։

Իմ պատասխանս էր, ի՜մս, ի՜մս...

Թուղթը բացաւ և մինչդեռ կոնակէս վար տաք ու պաղ քրտինքները իրարու յաջորդէին, բարձր ձայնով կարդաց.

«Աշխարհիս մէջ ամէնէն աւելի կը սիրեմ Բաքին, Ճշմարիտն ու Գեղեցիկը։

Սրահին չորս կողմէն անվերջ քաջալերանք մը բրդաւ. մանաւանդ սա անիծած պարոն գրագէտը կոկորդալիր կը խնդար չես գիտեր ի՞նչ տեսածի պէս։

Տիգունեցայ, կարմրեցայ, կանանչեցայ, կապոյտցայ...

Վերժին քրքջալէն կը մաքէր։

Կ'աղօթէի որ մէկէն ի մէկ տունը փլէր և ամէնքս մէկ տակը մնայինք։

—Այս պատասխանին հեղինակը գիտէ՞ք ով է, հարցուց Վերժին՝ քիչ մը հանդարտելէ ետք։

—Ո՞վ է, ո՞վ է, հարցուցին ամէնն կողմէ միաբերան։

—Պաղպաղակեան էֆէնտին...։

Ե. Թ.

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ԵՐԶՆԿԱ.—Գ. Լ. էֆ. Դրամը դանձեցինք, թերթերը խրկուած են 132 թիւէն։

ՔՂԻ.—Դ. Կ. Գրեցէք, եթէ յարմար են կը հրատարակենք։

ՆԻԿՏԷ.—Արդէն համանման յօդուած մը հրատարակեցինք։ Թերթերը խրկուած են, բօսթայէն հակցէք։ Բալուլբանի թերթերը կ'երթան. դրամին կ'սպասենք, նոյնպէս Տ. Ներսէսին ալ, կանոնաւորապէս։

ՎԱՆ.—Ս. Ա. Թերթերն ըստ ձեր փափաքին հոս Ձեր եղբօր կը յանձնուի։

ԻԶՄԻՐ.—Ս. Ֆ. Թերհաչիւ ղրկուած բամբակներուն, դանձեցինք։

Ա. ՀԻՍԱՐ.—Կ. Ց. Թ. Բաժանորդ ըլլալ պատճառ մը չէ յանձնարարութեան գործ բանալու մեղի հետ։ Դրամը խրկեցէք՝ կրնանք քարթիվիթները չինել։

ԷՐԷՑԼԻ. (Գոնիա) — Ց. Թ. Կաղէթալարը տեվամ էսիեօրը։ Կաղէթալարմըզը պէտէլիսի կէօնտէրինիզ։

ԱՏԱՆԱ.—Ց. Ե. վէ Ս. Թ. էֆէնտիլէր.— Պէտէլինի պրրագմը տէլիլսինիզ, սէրիեէն կէօնտէրմէնիզ էլզէմ տիր։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Բ. Մ. ՊՕԶԱՃԵԱՆԻ
30 առ 100 գեղչով

	դրշ.	լբ.
Ֆրանսերէն Ալֆապէ Գիրն	1	20
Ֆրանսերէն ընդարձակ քերականութիւն	»	7
Դրպանի բառարան Ֆրանսահայ	»	5
Լ'Էքսոտը Բառի, Ֆրանսերէն բառարանով	»	10
Լ'Էքսոտը Բառի, լոկ Ֆրանսերէն	»	5
Աշխարհաբար քեր. տարրական ընթացք	»	2
Աշխարհաբար քեր. միջին բարձրագոյն ընթացք	»	4
Աշխարհագրութիւն Ա. Պոզաճեանի	»	4
Մէջբլէ, Օսմ. քաղ. օրինագիրք (անգնդէ)	»	20
Ինքնապաշտպանութիւն գիշկական, գաղղիական և միզանցքարբրքային ախտերու դէմ	»	6

Մ՝ենչ Վերրոնոբէլ.— Ձագմագճբլար եօգուշ կպզմարար Արշակ Մանուկեան, թիւ 10. գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Սաղմոս կիսակաշի, 100 փարայ

Ծանօթ.—Գրավաճառներն եթէ քպառած է, ըսեն, մի՛ հաւատաք։

ՔԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՊՐՈՒՍԱ

Սոյն բարձրագոյն գիշերօթիկ վարժարանի մէջ, բացի Թուրք. Հայ. Ցբերանս. և Գերման լեզուներէն՝ կ'աւանդուին նաև գերմանական ռէալական վարժարանի (realschule) մէջ աւանդուող բոլոր ուսմունքն, գիտութիւն ու գեղարուեստից ճիւղերն։ դաշնակ, ջութակ, ձայնական երաժշտութիւն, նկարչութիւն, ձեւագիտութիւն, և բացառաբար լրդէ ու մեսաքսէ գորգաշինութիւն և այլն։

Իբր մասնագիտութիւնք հաստատուած են Առեւտրական և Մանկավարժական յատուկ դասընթացքներ (cours), ուստի աւարտողք ամենայն յաջողակութեամբ պաշտօններ կը վարեն առեւտրական և կրթական ասպարէզներուն մէջ։ Հաստատութեանս վայրը օդասուն է, ջուրը պատուական, ուսանողաց ուտելիքն առատ ոչ մենդարաբ։ Խնամքը ինչպէս կատարեալ, խնամքը ծնողական և ուսուցման ու բարոյական կրթութեան եղանակը՝ ըստ Հէրպարթ-Պիլլէրեան գերմանական նորագոյն մանկավարժական դրութեան։

Տարեթոշակ քսան (20) Օսմ. ոսկի, երկու եղբայց համար տասնութական (18) ոսկի, վեցամսեայն կանխիկ վճարելի։ Փափաքողաց ձրիաբար կը ղրկուին վարժարանիս ծրագիրն։

Դիմել առ Տնօրէնութիւն Քալանթարեան Վարժ. ի Պրուսայ։

Դ. ԲԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆ

Պրուսա, 17 սեպտ. 1901

Տ. ՏԱՏՐԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Գոռբ-Գ-ը, Նոռոտոյսին անկիւնը
(Եկեղեցւոյ դէմը)

Ամէն տեսակ ակռայի հիւանդութիւններ կը դարմանէ, կը շինէ արհեստական ակռաներ, ակռա կը լեցնէ զանազան նիւթերով (բլաթին, ոսկի եւն.)։ Գիները չափաւոր են. ամէնքն ալ գոհ կը մնան։

Քրի դարմանում (կիսրտեւոյց համար)

Յորեքշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ։

)(24)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՋԵՐԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ
ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ
ՎԷՊ ՏՈՀՄԱՋԻՆ ԿԵԱՆՔԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Զ.

Արտաշէսի խնդրանօք հաշիւը ներկայեց գարեջրատան տէրը որ նոյն յարգական խոնարհութեամբ՝ գեանամած կանգնած էր երիտասարդին առջեւ։

Սրուակեան որդի հաշուեցոյցն առաւ ու սկսաւ կարդալ Օննիկի ընկերակցութեամբ.

2 մանթօ, մատաղէշներուն համար, գին 643¾	1287½
4 շիշ շամբանեա՝ 108էն	432
4 շիշ պօրտօ՝ 60էն	240
Կոտրուած թափուած պնակ, սրուակ բաժակ եւն.	253¾
Սեղանին համար 4 ծաղկեփունջ՝ 80էն	320
1 տակառ գարեջուր Օննիկ էֆ.ի հրամանով	265
Ճաշ 4 հոգինոց և աղանդեր՝ ընտիր տեսակէ	213¾
Մխախոտ	18½
Կառք օրիորդներուն	40
Կառք բերողին նուէր	5
Դուռմար	3077½

—Բան մը չէ, դոչեց Օննիկ, այսչափ զուարճութիւն, հօրարտայութիւն երեք հազար եօթանասուն եօթն ու կէս ղրուշի, ձրի՛։

—Ամէնքը աղէկ. ըսաւ Արտաշէս, կարեւորութիւն չի տալով Օննիկի խօսքերուն, բայց սա ծխախոտին խելքս չի հասաւ, ծխախոտները այսչափ աղա՞ծ են, իմ գիտնալս, ես հինգ ղրուշնոց տուփ մը միայն գնել տուի։

—Մարդուկը չվոթելով և յարմար պատասխան մը գտնելու համար ուղեղը յոգնեցնելով,

—Այո՛, ոչխա, թէեւ դուք տուփ մը միայն գնեցիք, սակայն... իրաւ որ կարօնը ըսաւ ես ալ այնչափ վճարեցի։ Եւ ճարահատ՝ կարօնը կանչեց, որ առանց սեթեւեթի,

—Տուփ մը ձեզի համար գնեցինք թէեւ, սակայն մէկ մէկ տուփ ալ օրիորդներուն համար առինք, ըսաւ։

—Օ՜. ասիկայ չի կլլեցէ՛. օրիորդները սիկառ չէին ծխեր։

—Երկու տուփ ծխախոտի համար սա՛ւտ պիտի խօսիմ պէյ։ խնդրեցին որ իրենց մօր համար մէկ մէկ տուփ գնեմ։

—Եթէ այնպէս ալ ըլլայ, տանջութիւնէս չըներ։

—Երեք տուփ տանըհինդ, հարիւրնոց տուփ մ'ալ ծառանիդ գնեցի, կ'ընէ տանկրեօթնուկէս, 1 դրուշ ալ դրամի տարբերութիւն, տանջութիւնէս, վասահ եղիք պէյս սուտ չենք խօսիր մենք։

—Տեսա՞ր, յարեց Օննիկ երգիծանօք, այս հաշիւին մէջ սուտ կայ. ծուվէն անցար, գետին մէջ պիտի խեղդուիս, երեսուն ոսկիին քով տանջութիւն ու կէսին խօ՞սքը կ'ըլլայ։

—Երեսուներ կուտամ. բայց տանջութիւնէն ալ կը փնտռեմ. պատասխանեց Արտաշէս, գործը գիտցող մարդու մը ձեւերով։ Եւ 30 ոսկիի պանքնօթ յանձնելով ճաշարանապետին, մնացորդը պահանջեց։

Գարեջրատան տէրը բիւր ներողութիւններով մէկ ու կէս ոսկի վերադարձուց և երկու ընկեր՝ օթէլ մը գնացին, քիչ մը հանգիստ առնելու համար։

Ցիսուն ոսկիէն այս մէկ ու կէս ոսկին միայն մնացած էր Արտաշէսի գրպանը։

Է.

Ցովսէփ Տաքրեան երկար խորհրդածութիւններէ ետք, որոշեց փոխանակ ծանուցումի, իրը լուր հրատարակել տալ իրենց կորուստը և մէկ երկու օր վերջ տեղական թերթերուն բոլորն ալ գրեթէ իրարմէ ընդօրինակելով գրեցին փղոսկրեայ դրամապանակին կորուստը, իր տասը հազար ֆրանքի պարունակութեամբ, մանրամասնաբար պատմելով թէ Տագրեանի աղջիկն էր զայն կորսնցնողը և թէ՝ ինչ պարագաներու մէջ պատահած էր այս դէպքը։

Վահէ՝ թէեւ հաւատած էր մայրը թէ, Շերքէթի Խայրիէի Վարչութեան վերադարձուցած էր դրամապանակը. սակայն այն օրէ ի վեր իր ենթարկուած հոգեկան կացութիւն, գլխովին հակառակը կապացուցանէր. մօրը սիրտը կը հատնէր զաւկին մտատանջութիւնն ու օր առուր մաշիլը տեսնելով սակայն կ'զգուշանար ո՛ և է դիտողութիւն ընելէ. անոր համար որ Վահէի եղած փոքրիկ ակնարկութիւն մը, անոր գրրգռուած վիճակին մէջ շատ անպատեհ հետեւանքի պիտի յանգէր։

Դերձակուհին խելահաս կին՝ չէր ուզեր ծայրայեղութեան տանիլ գործը, կը վախնար որ հոգեհատորը յուսահատական վայրկեաններուն մէջ, ձգէր զինք ու Եւրոպա երթար, ինչ որ միակ սեւեռեալ գաղափարն էր արդէն, դպրոցական շրջանն աւարտելէ ի վեր։

Խեղճ կինը մէկ կողմէ յաճախորդներուն սիրտ հատցնելով հանդերձ, միւս կողմէ ալ անուղղակի միջոցներով աչքէ չէր հեռացներ զաւակին ընթացքը, միշտ համոզուած ցուցնելով զինք անոր դարձնած սուտին։

—Աշակերտուհիները, ամէնքն ալ չափահաս, վարպետորդի աչքաց աղջիկներ կը կռահէին ցրտութիւնը որ մէկ քանի օրէ ի վեր կը տիրէր մօր ու զաւկին միջև։ Անգամ մը մանաւանդ դերձակուհին առանձին արտասուիլը տեսնելով, կարծած էին որ ամուսնական կամ սիրային խնդիր մէր անհամաձայնութեան առարկան է թէ Վահէ հակառակ մօրը կամքին ու հաճութեան պիտի ամուսնանար անյարմար աղջկան մը հետ։

Վահէի հասցէին ամէն առտու տուները լրագիր կը ձգէին, զոր շատ անգամ առիթ չէր ունենար կարդալու և իրկունները միայն ձեռք կ'առնէր։ Աշակերտուհիներ՝ կ'օգտուէին և կէս օրուայ արձակուրդին ժամանակ մէկ մէկ քիչ կը կարդային երբեմն։

Երիտասարդ նկարիչն արդէն դրամապանակի խնդիրէն ի վեր թերթ չէր կարդար գրեթէ, այնչափ մտատանջ էր և խոնուն։ Պանքնօթները թուղթի մէջ դրած, շարունակ անկէ հոս, ակէ հան կը փոխադրէր տան մէջ, վախնալով որ դիպուածով մօրը ձեռք կանցնի ու մէջտեղ կելլայ գաղտնիքը։

Դրամապանակի դէպքէն չորս օր ետք, առտու մը ըստ սովորութեան թերթը ձգեցին Վահէի հասցէին որ բնաւ ուշադրութիւն չընելով, դուրս ելաւ տունէն։ Իրիկուան ուշ ատեն վերադառնալու պայմանով։

Աշակերտուհիներէ ոմանք արձակուրդի ժամանակ անկիւն մը հաւաքուեցան ու իրենցմէ մին սկսաւ հատակտուր կերպով կարդալ այն կտորները որոնք չահեկանութիւն ունէին իրենց համար։ Ընթերցող աղջիկը զարմացական բացագանչութեամբ։

—Կեցէ՛ք սա լուրը կարդանք, ըսաւ, ասիկայ շատ տարօրինակ է։

(Շարունակի)